Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

...най 1921 оной ...риин 21-һээ гарана | № 238 (15861) | 1981 оной октябриин 16, пятница | Сэн 2 мүнгэн.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

УКАЗ

Соёлой эмхи зургаанууд, организацинууд ба органуудай хүдэлмэрилэгшэдтэ «РСФСР-эй соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо тухай

Совет соёлой талаар габьяатай байһанайнь түлөө **«РСФСР-эй соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ»** гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо:

БУРЯАДАЙ АССР-һээ

Балкова Идея Владимировнада — Телевидени болон радио-дамжуулгын талаар Буряадай АССР-эй Гүрэнэй комитедэй ахалагша редактор.

Бальжинимаев Сирен Бадмаевичта — Телевидени болон радио-дамжуулгын талаар Буряадай АССР-эй Гүрэнэй комитедэй уран һайханай дамжуулгын ахамад редактор.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ М. ЯСНОВ.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Х. НЕШКОВ.

Москва, 1981 оной октябриин 14.

Колхознигууд, совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд! Хүдөө ажахын ашаг үрые дээшэлүүлэгты;

Ороoһо таряа үйлэдбэрилгые үргэдхэгты! Газараа, оньһон техникээ, үтэгжүүлгэнүүдээ эзэн ёһоор хэрэглэгты!

Ерээдүйн ургасада ехэ анхарал, оролдолго хандуулагты!

(КПСС-эй ЦК-гай Уряануудһаа).

ҮРГАСА ХУРЯАЛГЫН ҺҮҮЛ ДЭЭРЭ

Хүдөө ажахын

ШЭНЖЭЛЭЛ

...дай АССР-эй Ста...кэ управлениин мэ...й ёһоор, байгша октябриин 12-то рес...ын колхоз болон сов...та ургаса хуряалгын ...эри һүүлдэжэ байба. ...**оpooһо тарянай** процентнь хадагдаад, ...дай баһал эды ху... суглуулагдажа абтаа. ...дажа абтаһан газар ...гектарай 9,1 цент...араан сохигдоо. Захаа..., Хурамхаанай, Хо... Кабанскын, Хэжэнгын ...дта оpooһото урга...д хуряагдажа, зах...арнхай. Оpooһо тарла...эн һайн ургаса — ...й 12,2 центнер Түн... районой ажахынууд...ргадаа. Гектарай 10 ...һоо дээшэ тарян ...рэй, Хяагтын, Мухар...рэй, Кабанскын, За...ай, Хойто-Байгалай ...дта абтаһан байна.

...р оpooһо тарья ху... Яруунын, Баргажа...загарайн районуудта ...арна. Эдэ районууд...ханайнь дүрбэнэй нэгэ хуряагдаадүй байһаар. ...бага ургаса — гекта...4—4,9 центнер та... Хэжэнгын, Сэлэнгын, ...н, Баргажанай рай... суглуулагдаһан бай...

Бухы 12,013 гектар дээрэһээ хартаабхын ургаса хуряагдажа дүүрэнхэй. Гектар бүриһөө дунда зэргээр 56 центнер ургаса абтаба. Бэшүүрэй районой ажахынууд гектар бүриһөө 106 центнер хартаабха хуряажа, республика доторoo эрхимлээ. Кабанскын райондо гектарай 84 центнер, Хяагтада — 76 центнер хартаабха малтагдажа, хоёрдохи, гурбадахи һууринуудые эзэлээ. Хартаабхын тон бирагүй ургаса Сэлэнгын, Загарайн, Хэжэнгын, Хурамхаанай, Баунтын районуудта хуряагдаа.

Огородой [illegible] тарилгын 85 процентнь хуряагдажа абтаа. Овощ хуряалга Бэшүүрэй, Захааминай, Хурамхаанай, Хоринн, Хэжэнгын, Баунтын районуудта дүүрэнхэй. Овощой эгээн һайн ургаса—гектарай 162—154 центнер Хурамхаанай, Мухар-Шэбэрэй, Захааминай, Прибайкалиин районуудта абтаһан байна. Тиин Баунтын, Хойто-Байгалай, Яруунын, Хорин, Загарайн районуудта овощ тон муугаар ургуулагдаа.

Республика дотор тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэри үргэлжэлһоор. Һүүлэй долоон хоногой туршада 8 мянга гаран тонно үбһэн, зелёнко бэлэдхэгдэжэ, түсэб бухы дээрээ 59 процентдэ хүргэгдөө. Кабанскын, Зэдын районуудай ажахынууд үбһэ, зелёнко бэлэдхэхэ түсэбөө 111 процент дүүргэжэ, республика доторoo эрхимлээ. Тиихэдэ Яруунын, Загарайн, Мухар-Шэбэрэй районууд энэ түсэбөө минил 35 процентдэ хүргөөд байна. Һүүлэй долоон хоногто эдэ районуудта үбһэн, зелёнко нэмээгдээгүй.

Яруунын, Бэшүүрэй, Загарайн районуудта сенаж даргадажа дүүрэбэ. Һүүлэй долоон хоногто Яруунын районой ажахынууд 3 мянга гаран тонно сенаж нэмэжэ дараа. Сенаж дараха түсэб Бэшүүрэй, Зэдын, Хяагтын, Кабанскын, Хэжэнгын, Сэлэнгын, Түнхэнэй районуудта холо улүүлэгдэһэн байна.

Харин Мухар-Шэбэрэй, Прибайкалиин районууд энэ түсэбтэ даабаряа минил 17—19 процентдэ хүргэһэн байна. Бухы дээрээ республика дотор сенаж дараха түсэб дүүргэгдээ.

Һүүлэй үдэрнүүдтэ Улаан-Үдын, Сэлэнгын, Кабанскын, Захааминай районуудта 2800 гаран тонно силос нэмэжэ даргадаа. Тиигэжэ бухыдөө нёдондонойхиһоо 42 процент ехэ силос нөөсэлэгдөө. Эгээн ехэ силос Түнхэнэй, Яруунын, Захааминай, Кабанскын, Бэшүүрэй районуудта даргадаһан байна.

Эдэ үдэрнүүдтэ 639 тонно ногооной гурил нэмэжэ гаргагдаа. Тиигэжэ энэ витаминна тэжээл бэлэдхэхэ түсэб 85 процент дүүргэгдэһэн байна. Энэ талаар Хэжэнгын, Хурамхаанай, Кабанскын, Яруунын районууд эрхимлэжэ гараа. Тиин гэһээ Захааминай, Сэлэнгын районуудта энэ түсэбынь хахадлагдаашьегүй үлэбэ.

Республика дотор 83,698 гектарта намарай паар халагдажа, түсэбтэ даабари 40 процентдэ хүргэгдөө. Улаан-Үдын, Захааминай, Кабанскын, Хяагтын, Түнхэнэй районууд энэ талаар түрүүлжэ гараа.

Республикымнай ажалай үдэр

...АГНАЛНАЙ УЯЛГАЛНА

1980—1981 онуудай ... ниитын адууһа ... үбэлжэлгые амжал...ар үнгэрэжэ, үбэлэй ... соо мал ажалай про...үдые үйлэдбэрилгэ ...лхэ худалдалгые дээ...һэнэй түлөө манай ... Бүхэсоюзна социалис ...ндэ илаһанда тоо..., КПСС-эй ЦК-гай, ...эй Министрнүүдэй Со..., ВЦСПС-эй, ВЛКСМ-эй ...й Хүндэлэлэй грамо...шагнагдаа.

... үндэр шагналда харюу болгон, үшөө һайнаар ажаллаха байһанаа парти болон правительствадаа мэдүүлхэ байнабди. Арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэбтэ даабаринуудаа заабол дүүргэхын хойноһоо тэмсэнэбди. Гүрэндэ һү тушааха даабаряа декабриин 5-да дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур тоһоной заводто 220 центнер һү худалдаха гэжэ шиидээбди. Совхозоймнай һаалишад Г. Будаева, Д-Х. Тогошеева, Р-Х. Ринчинова болон бусад һү һааха түсэбөө үлүүлэн дүүргэнхэй.

Мал адуулагшадай дундаһаа коммунистнууд В. Д. Гырылова, Р. Р. Мункуев, ажахын дүршэлтэй малшад М. Х. Бадуев, Н. Ц. Бандеев болон бусад малай үнгэрэгшэ үбэлжэлгын үедэ ажалай жэшээ харуулан хүдэлөө.

Совхозой хонишод энэ жэлые амжалтатайгаар түгэсхөөд байна. Шударгыгаар ажалладаг хонишод манда олон. Жэшээлхэдэ, ахалагша хонишон И. И. Янькковой даадаг бригадын хүн байгша ондо хонин бүриһөө дунда зэргээр 4,38, О. Ц. Найдановагай — 3,98, И. Б. Баировай — 3,78 килограмм нооһо хайшалжа, нүхэд сооһоо шалгарба.

Энэ жэлэй ниитын адууһа малай үбэлжэлгын бэрхэтэйшэг байдалда үнгэрхэеэ байһаниинь мэдээжэ. Сагай уларилай муу байһанhaa дулдыдан, тэжээл ехээр бэлэдхэжэ шадаагүйбди. Һүүлэй мэдээгээр 15 мянган центнер үбһэн, 3,5 мянган центнер зелёнко, 4 мянган центнер һолоомон нөөсэлэгдэнхэй. Эдэ бэлэдхэгдэһэн тэжээлнай хаанашье хүрэхэгүй. Тиимэһээ үбэлжэлгын түрүүшын үдэрһөө тэжээлэйнгээ цехүүдые хүсэндэнь хүдэлгэжэ, малаа буйлуулһан тэжээлээр эдеэлүүлхэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулхабди.

В. САНЖЕЕВ,
Захааминай районой «Михайловский» совхозой директор.

...ААБАРИ ...ҮҮРГЭГДЭЭ

...ша ондо Хойто-Байгалай районой ажалшад, ...й барилгашад һайн ...айгаар, ехээр үбһэ ... бэлэдхэхэ, силос да...эргэтэ онсо анхарал ...аа. Барилгын эмхи... коллективүүд амара үдэр олоороо гаража, силос даралга... сабшалгада бухал ...да хабаадалсаа. Тэ... туһаламжаар «Север...» совхоздо 13,360 центнер ...силос даргадаа. Иигэжэ ...ахы шэмэтэ тэжээл ...тэ түсэбөө 160 про...дүүргэнхэй. Тэрэнэй ха...р 6856 центнер үбһэн ...дөө.

...эй мэдээгээр «Ан...» совхоздо 1540 ... силос даргадаа. ...центнер үбһэн һурилэг... Хойто-Байгалай районой ... совхозуудта, гос...үүдтэ бухы дээрээ ...мянган центнер үбһэн ...гдээ. Иигэжэ хүдөө... ажалшад, БАМ-ай ба... тэжээл бэлэдхэхэ ...эгэ сүм дүүргэбэ гээшэ.

К. ЖАМЬЯНОВ,
манай корр.

Түрэл нютагтаа үлөөд

Манай фотокорреспондент Н. Дригеновэй буулгаһан зураг дээрэ Бэшүүрэй районой Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхозой залуу хүдэлмэрилэгшэд (зүүн гарһаа) Н. Нелюбина, Л. Антимасова, О. Панькова гэгшэдые харанат. Эдэнэр арбадахи класс дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр түрэл совхоздоо хүдэлхөөр үлөө һэн. Залуу басагад энэ жэлдэ тэжээл бэлэдхэлгэ дээрэ хүдэлжэ, ниитын малда элбэг тэжээл нөөсэлхэ хэрэгтэ хубитала оруулалсаа.

Тэжээлэй витаминтай гурил бэлдэхэ хүдэлмэридэ тэдэнэр элсүүлэгдэһэн байгаа. Тиигэжэ эртэ үглөөнһөө үдэшэ орой болотор хүдэлдэг, үдэр бүриингөө даабарине үлүүлэн дүүргэжэ, хамта хүдэлдэг нүхэдтөө магтуулдаг байгаа. Тэжээл бэлэдхэлгын һүүлээр басагад мүн таряа хуряалга дээрэ ажаллаба.

БАТА ҮЗЭЛ СУРТАЛТАЙГААР ХҮМҮҮЖҮҮЛХЭ

Дээдэ һургуулинуудай ниитын эрдэмэй кафедрануудые даагшадай бүхэсоюзна зүблөөн октябриин 14-дэ Кремлиин Ехэ ордон соо нээгдэбэ. Ниитын эрдэм багшалалгые саашадань һайжаруулгада, студент залуушуулые коммунис ёһоор хүмүүжүүлгэдэ, КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдэй үндэһөөр марксистско-ленинскэ теориин гол шухала асуудалнуудые шэнжэлхэ хэрэгые хүгжөөлгэдэ хабаатай асуудалнуудые тэрээндэ хабаадагшад зүбшэн хэлсэнэ.

КПСС-эй ЦК-гай таһагуудые даагшад, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшонор, союзна республикануудай Компартинуудай ЦК-нуудай, партиин крайкомууд болон обкомуудай эрдэм наука ба һургуулинуудай таһагуудые даагшад, эрдэмтэд, министерствэнүүд болон албан зургаануудай хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд, оронoй ехэ ехэ ВУЗ-уудай ректорнууд, партийна организацинуудай секретарьнар зүблөөнэй хүдэлмэридэ хабаадана.

КПСС-эй ЦК-гай секретарь М. В. Зимянин зүблөө нээгээ.

Нүхэр Л. И. Брежнев түрүүтэй КПСС-эй ЦК-гай Политбюроһоо бүридэһэн хүндэтэ президиум нэгэн һаналтайгаар һунгагдаһан байгаа.

Суглаагшадта халуунаар үгтагдажа, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь М. А. Суслов үгэ хэлэбэ.

Тэрэ иигэжэ хэлээ: Ниитын эрдэмэй кафедрануудые даагшадай бүхэсоюзна зүблөөнүүд ходо ходо үнгэрэгдэдэг болонхой. Энэньшье гайхалтай бэшэ. Обществын хурдан түргэн хүгжэлтэ, коммунис байгуулалтын асари ехэ зорилгонууд, совет хүнүүдэй шэнэ үетэниие хүмүүжүүлгэ — эдэ бүгэдэ манай общество шэнжэлэгшэдэй урда орёо шухала асуудалнуудые саг үргэлжэ табидаг, эдэнэй научна ба багшалалгын ажал ябуулгые хэлбэришэгүйгөөр һайжаруулха эрилтэ табидаг юм.

Леонид Ильич Брежневэй эльгээһэн халуун амаршалгые, эгээл һайн һайхан хүсэлэнгүүдые таанадта дамжуулжа байһандаа би ехэ баяртайб. Дээдэ һургуулинуудай кафедрануудай хүдэлмэрилэгшэдэй ажалые парти үндэрөөр сэгнэдэг юм гэжэ хэлэхые Леонид Ильич гуйһан байна. Совет обществын оюун ухаан бодолой хүсые гол түлэб хүгжөөдэг эгээл харюусалгатай участогуудай нэгые парти таанадта найдан даалгаа. Танай хүдэлмэриин хэр амжалтатайгаар бэелүүлэгдэһэнһээ кадрнуудай үзэл сурталай-политическэ болбосоролой хэмжээн дулдыдажа, энээнһээ уламжалан обществын хүгжэлтэ дэбжэлтэ улам эршэдэхэ байна бшуу.

Оронoй экономикын хүгжэлтэдэ, уласхоорондын байдалда М. А. Суслов сэгнэлтэ үгэбэ. Хүгжэлтэ түгэс социалис обществодо КПСС-эй дүүргэдэг үүргэдэ, партиин XXVI съездын шиидхэбэринүүдэй үндэһөөр ниитын эрдэмэй кафедрануудай урда табигдаһан зорилгонуудта тэрэ гол анхаралаа хандуулһан байна. Марксистско-ленинскэ һургаалые заалгын үзэл сурталай-теоретическэ хэмжээе дээшэлүүлхэ гээшэ энэ талаар түбхын түрүүшын удха шанартай байна гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглээ. Революционно теориие бухы дээрэнь гүнзэгыгөөр шудалха хэрэгые хангахын түлэ К. Марксын, Ф. Энгельсын, В. И. Ленинэй зохёолнуудые, КПСС-эй документнүүдые, нүхэр Л. И. Брежневэй зохёолнуудые саг үргэлжэ, гүнзэгыгөөр шудалха арга шадабари студентнэртэ шууд нэтэрүүгээр хүмүүжүүлхэ шухала.

Обществые шэнжэлдэг багша хадаа мүнөө үеын марксистско-ленинскэ ухаан бодолой түлөөлэгшэ болоjo, студент залуушуулай урда үгэ хэлэдэг байна гэжэ М. А. Суслов тэмдэглээ. Тэрэнэй туһаламжаар ерээдүйн мэргэжэлтэ хүдэлмэришэн ангиин научна үзэл сурталай бухы гүн гүнзэгые, хүсэ шадалые шудалдаг байна. Энэ ушар арюун һайхан сэдьхэл бодолтой, үзэл сурталай-политическэ ба моральна талаараа һайхан байха гэһэн онсо шухала эрилтэнүүдые багшын урда табидаг байна. Общество шэнжэлдэг багша студентдэ эрдэм мэдэсэ олгохоһоо гадна, хэлбэришэгүй бата үзэл суртал, партийна шунал абьяас, сэдьхэл бодолой баян дүй дүршэлые хүмүүжүүлхэ уялгатай.

Зүблөөнэй дүнгүүд совет общество шэнжэлэгшэдэй научна ба багшалалгын ажал ябуулгые саашадань нарижуулан һайжаруулха талаар нүлөөлхэ аабза гээд найдажа байһанаа М. А. Суслов мэдүүлбэ.

СССР-эй дээдэ ба тусхай дунда һуралсалай министр В. П. Елютин «КПСС-эй XXVI съезд ба ниитын эрдэмэй кафедрануудай зорилгонууд» гэһэн элидхэл хээ. Дээдэ һургуулин тухай саг үргэлжэ анхарал оролдолго гаргадагайнь түлөө, ниитын эрдэмэй багшанарай ажал ябуулгые үндэрөөр сэгнэдэгэйнь түлөө тэрэ дээдэ һургуулинуудай олон миллион хүнһөө бүридэдэг коллективэй үмэнэһөө КПСС-эй Центральна Комитедтэ, нүхэр Л. И. Брежневтэ үнэн зүрхэнэй баяр баясхалан хүргэжэ байһанаа мэдүүлбэ.

Зүблөөн хүдэлмэрөө үргэлжэлүүлһээр. (ТАСС).

Л. И. БРЕЖНЕВЭЙ ФРГ ОШОХО ТУХАЙ

КПСС-эй Центральна Комитедэй Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Леонид Ильич Брежнев Германиин Федеративна Республикын Федеральна канцлер Гельмут Шмидтын уряалаар 1981 оной ноябриин 23—24-дэ Германиин Федеративна Республика ошохо байна.

ЛЕНИНСКЭ БА СССР-эй ГҮРЭНЭЙ ШАНГУУДЫЕ ОЛГОДОГ КОМИТЕДТЭ

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи литература, искусство болон архитектурын талаар Ленинскэ ба СССР-эй Гүрэнэй шангуудые олгодог комитедэй сесси октябриин 14-дэ Москвада нээгдэбэ. Москва болон Ленинградай, союзна республикануудай соёлой элитэ мэдээжэ ажал ябуулагшад тэрэнэй хүдэлмэридэ хабаадана.

1981 оной СССР-эй Гүрэнэй шангуудые олгохо конкурсдо хабаадуулагдахын тула шэлэгдэһэн зохёолнууд, олонниитын дунда эдэниие зүбшэн хэлсэлтын дүнгүүд сессиин үзэмжэдэ табигдаха байна.

ЭЛИТЭ ЕХЭ ҮЙЛЭ ХЭРЭГ

УЛААН-БААТАР. (ТАСС). Арадай Монголой ба Совет России хоорондо хани харилсаа тогтоохо тухай хэлсээн хадаа МНР-эй болон СССР-эй аха дүү ёһоной хани барисаанай, али бухы харилсаа холбооной түүхэ-бэшэгтэ элитэ ехэ үйлэ хэрэг болоно гэжэ МНР-эй Наукануудай академиин президент академик Б. Ширендыб энэ түүхэтэ документын 60 жэлэй ойдо зорюулагдажа, октябриин 14-дэ нээгдэһэн научна конференци дээрэ үгэ хэлэхэдээ мэдүүлээ. 1921 оной ноябриин 5-да гар табигдаһан хэлсээн Совет России хүдэлмэришэд болон тарилашадтай Монголой ажалша малшадай интернациональна ангиин холбоое бэхижүүлһэн, хоёр гүрэнэй хоорондо шэнэ түхэлэй алди тэгшэ эрхэтэй хани харилсаае батадхаһан байгаа. Октябриин Ехэ оронтой холбоондоо, хани барисаандаа түшэглэн, үнгэрһэн жэлнүүдтэ шалгагдамал манлай—МНРП-гэй хүтэлбэри доро монгол арад революциин түйлалтануудые батадхаа. Мүнөө социалис байгуулалтын зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэжэ байна.

Мүнөө Советскэ Союзтай аха дүү бусад оронуудтай хамта МНР шахардуу байдалые һуларуулхын, бүү зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые хизаарлахын түлөө, Ази түбидэ, бухы дэлхэй дээрэ эб найрамдал болон аюулгүй байдал хангахын түлөө сэхэ шууд тэмсэнэ гэжэ Б. Ширендыб хэлэбэ.

Советскэ Союзай ленинскэ эб найрамдалта политика бухы хүн түрэлтэнэй аша туһада харюусана гэжэ конференци дээрэ тэмдэглэгдээ.

Шэнэ байдал байгуулхадань, монгол арадта аха дүү ёһоной туһаламжа, дэмжэлгэ үзүүлжэ байдагайнь түлөө конференци дээрэ үгэ хэлэгшэд совет арадта, КПСС-тэ, Совет правительствада үнэн зүрхэнһөө баяр баясхалан хүргэбэ.

НҮҮРҺЭНЭЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИИН ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЭЙ ЗҮБЛӨӨН

Нүүрһэнэй промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөн октябриин 14-дэ Москвада болобо. Түлишын-элшэ хүсэнэй комплексые саашадань хүгжөөхэ асуудалнуудаар партиин XXVI съездын шиидхэбэринүүдһээ, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй захяа заабаринуудһаа, шахтануудые техническэ талаарнь шэнэдхэн зэбсэгжүүлгые түргэдхэхэ, нээмэл аргаар нүүрһэ ехээр малтан абаха талаар КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолнуудһаа үндэһэлэн гараһан зорилгонууд тэрээн дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ.

СССР-эй нүүрһэнэй промышленностиин министр Б. Ф. Братченко зүблөөн дээрэ элидхэл хэбэ.

Украинын Компартиин ЦК-гай секретарь А. А. Титаренко, «Экибастузуголь» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэлэй генеральна директор С. П. Куржей, «Труловская» шахтын участогай начальник И. И. Стрельченко, КПСС-эй Кемеровскэ обкомой нэгэдэхи секретарь Л. А. Горшков, Украинын ССР-эй нүүрһэнэй промышленностиин министр Н. К. Гринько, партиин Карагандагай обкомой нэгэдэхи секретарь А. Г. Коркин, СССР-эй энергетикын ба электрификацилгын министр П. С. Непорожний, «Нагорная» шахтын хүдэлмэрилэгшэдэй бригадир Е. И. Дроздецкий болон бусад элидхэл тушаа үгэ хэлэһэн байна.

Оронoй түлишын-элшэ хүсэнэй нөөсэнүүдые үргэдхэлгэдэ парти, правительство ехэ анхаралаа хандуулна гэжэ зүблөөн дээрэ тэмдэглэгдээ. Нүүрһэнэй промышленностиие саашадань хүгжөөхэ, шахтёрнуудай салин хүлһые дээшэлүүлхэ, ажаллаха арга боломжыень, һуудал байдалыень һайжаруулха талаар КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй һүүлэй үедэ абаһан тогтоолнууд һалбариин предприятинууд болон организацинуудай ажалшадай коллективүүдтэ халуунаар һайшаагдаба. Парти, правительствын анхарал, оролдолгодо харюусажа, шахтёрнууд уурхайнуудай хүдэлмэриин ашаг үрые дээшэлүүлхын тула шэнэ нөөсэнүүдые бэдэрнэ.

Зарим шахтануудта, уурхайнуудта, заводуудта, барилганууд дээрэ түсэбтэ даабаринууд дүүргэгдэнэгүй, үйлэдбэриин фонднууд гүйсэд хэрэглэгдэнэгүй, шэнэ техникэ удаанаар нэбтэрүүлэгдэнэ гэжэ зүблөөн дээрэ үгэ хэлэгшэд һанаата боложо байһанаа мэдүүлээ.

Үйлэдбэриие хүтэлбэрилгые нарижуулан һайжаруулха, тухеэрэлгэнүүдые, машина, механизмуудые ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэхэ, эрдэм, техникын хүгжэлтэ дэбжэлтые хурдадхаха, түрүү дүй дүршэлые үргэнөөр нэбтэрүүлхэ гээшэ ажалша коллективүүдэй, партийна, профсоюзай болон комсомолой организацинуудай, нүүрһэнэй промышленностиин бухы ажалшадай шухала хэрэг болоно гэжэ тэмдэглэгдэбэ.

Нүүрһэнэй промышленностиин урда табигдаһан зорилгонуудые зүбшэн хэлсэхэдээ, зүблөөндэ хабаадагшад хүдэлмэрөө һайжаруулха хэмжээнүүдые тодорхойлһон байна.

КПСС-эй ЦК-гай секретарь В. И. Долгих зүблөөн дээрэ үгэ хэлээ.

КПСС-эй ЦК-гай секретарь И. В. Капитонов, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшонор А. К. Антонов, В. Э. Дымшиц, К. Ф. Катушев, хэдэ хэдэн союзна республикануудай Компартинуудай ЦК-нуудай, партиин крайкомуудай, обкомуудай, горкомуудай, райкомуудай, предприятинуудай парткомуудай секретарьнар, СССР-эй министрнүүд, үйлэдбэриин нэгэдэлнүүдэй, шахтануудай, уурхайнуудай, барилгануудай ба эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд, нүүрһэнэй промышленностиин үйлэдбэриин түрүүшүүл, совет, профсоюзай ба комсомолой хүдэлмэрилэгшэд зүблөөнэй хүдэлмэридэ хабаадаба.

Зүблөөндэ хабаадагшад КПСС-эй ЦК-да, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна Секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр Л. И. Брежневтэ бэшэг эльгээгээ, һалбариин бухы ажалшадта хандаһан хандалга баталан абаа.

(ТАСС).

Ородой искусствын омогорхол

Ородой агууехэ уран зурааша Александр Андреевич Ивановой зохёохы ажал России гэрэлтэ һайхан ерээдүй байдал тухай хүсэл бодолоор нэбтэрэнхэй. Тэрэнэй түрэһөөр 175 жэлэй ойдо зорюулагдаһан баярай суглаан октябриин 14-дэ Москвада, ССР Союзай Ехэ театр соо болобо.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, СССР-эй соёлой министр П. Н. Демичев, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ М. С. Соломенцев, КПСС-эй ЦК-гай соёлой таһагые даагша В. Ф. Шауро, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. П. Георгадзе суглаанда хабаадаа.

Ниислэл хотын уран һайханай интеллигенциин ба олонниитын түлөөлэгшэд, Москвагай предприятинуудай ажалшад, союзна республикануудһаа ерэһэн айлшад зал соо һуубад. Италиин мэдээжэ уран зурааша, «Арадуудай хоорондо эб найрамдал бэхижүүлһэнэй түлөө» Уласхоорондын Ленинскэ шангай лауреат Ренато Гуттузо энэ баяр ёһолголдо ерэһэн байна.

СССР-эй уран зурагай академиин вице-президент В. С. Кеменов суглаа нээгээ.

СССР-эй Уран зураашадай холбооной правлениин секретарь Г. М. Коржев Иванов тухай үгэ хэлэбэ.

(ТАСС).

КПСС-эй Буряадай обкомой дэргэдэхи Марксизм-ленинизмын университедтэ һуралсалай 1981—1982 онуудай шэнэ жэл эхилэ. Партийно-ажахын эдэбхитэдэй, мүн үзэл сурталай факультедүүдтэ 1600 гаран хүн политическэ эрдэм мэдэсээ дээшэлүүлнэ. Тиихэдэ университедэй филиалнууд октябриин 15-да хэшээлнүүдээ эхилбэ. Эдэ факультедүүд партиин Гусиноозёрскын горкомой, Улаан-Үдын, Загарайн, Прибайкалиин, Хойто-

гэдэг хүнние шагнажа, мүн ойлгожо шадаха ёһотой. Тиимэһээ хүнние хүсэтэ ухаан болоороо этигүүлжэ, өөрынгөө бодото ажабайдалай жэшээгээр хүн зониие дагуулжа шадаха ёһотой.

Дээдэ һургуулинуудай эрхим бэрхэ багшанар, партиин, советскэ хүтэлбэрилэгшэдһээ бүридһэн манай коллектив пропагандистнар болон лекторнүүдые бэлдэхэдэ энэ ёһо гурим баримтална. Гэбэшье манай багшанар һайн дурнай

заводой олон түшэлэгшэд политическэ эрдэм мэдэсээ дээшэлүүлнэ. Тэдэнэр КПСС-эй гэдэадын политика, уласхоорондын, хүдэлмэришэдэй болон национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөн, хүгжэлтэ түгэс социализм, КПСС-эй экономическа политика, лекционно-ойлгууламжын хүдэлмэриин үндэһэ һуури гэхэ мэтэ асуудалнуудые шудалан үзэхэ байна. Университедтэ һурагшад теоретическэ конференцинүүдые үнгэргэжэ, КПСС-эй

Пропагандистнуудай методическа болон теоретическэ бэлиг шадабариие саашадань дээшэлүүлхын тула партиин Хойто-Байгалай райкомой дэргэдэхи филиалда шэнэ отделениинүүд нээгдэхэ. Тодорхойлбол, партиин болон комсомолой гэгээрэлэй пропагандистнуудай шадабариие дээшэлүүлхэ факультедтэ олон хүнүүд хабаадаха.

Тиихэдэ заочно факультедтэ 2 отделени хүдэлжэ эхилхэнь. Пропагандистын шадабариие дээшэлүүлхэ, мүн уласхоорондын харилсаа холбооной асуудалаар олон пропагандистнар, «Знание» бүлгэмэй эхин организацинуудай лекторнууд, хүдөөгэй районуудай агитколлективүүдэй даагшанар эндэ һураха байна. Заочно һуралсалай түрүүшын сесси ноябрь һарада үнгэргэгдэхэ.

Пропагандистын методическа бэлэдхэлэй асуудалнуудта горитойхон анхарал хандуулагдана. Эндэ «Партийно-ойлгууламжын хүдэлмэриин методико», «Лекционно-ойлгууламжын хүдэлмэриин үндэһэ һуури» гэхэ мэтэ курсануудые тэдэнэр шудалха байна.

ХЭШЭЭЛНҮҮДЭЙ ШАНАР БА АША ҮРЭДЭ—ГОЛ АНХАРАЛАА

МАРКСИСТСКО-ЛЕНИНСКЭ һуралсал

Байгалай райкомуудай, мүн авиационно заводой парткомой дэргэдэ эмхидхэгдэнхэй.

«КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдэй ёһоор партийна һуралсалые саашадань һайжаруулха тухай» партиин Центральна Комитедэй һаяшаг баталан абаһан тогтоол дотор иигэжэ хэлэгдэнэ: партийна, совет, профсоюзай, комсомолой, ажахын хүдэлмэрилэгшэдтэ, мэргэжэлтэдтэ, дээдэ болон дунда һургуулинуудай багшанарта, партиина эдэбхитэдтэ дээдэ политическэ эрдэм һургуули олгохо гэһэн гол зорилготой.

Манай университедэй бүхы ажал ябуулгань энэ шиидхэбэриие бэелүүлхэ хэрэгтэ зорюулагдана. Үнгэрэгшэ һуралсалай жэлдэ марксизм-ленинизмын университедые 520 хүн дүүргэжэ, дээдэ политическэ эрдэмтэй болоһон байна. Тэдэнэй 250 гаран түлөөлэгшэд элдэб эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд, ахамад мэргэжэлтэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд, 112-ынь һургуулинуудай багшанар болоно. Мүн Улаан-Үдын районой партийна, ажахын органуудай 52 хүтэлбэрилэгшэд, авиационно заводой цех болон таһагуудай 46 начальник һуража, дипломуудые абаһан байна.

Университедэй үшөө нэгэ шухала зорилгонь гэхэдэ, партийна болон экономическа һуралсалай пропагандистнарые, партийна комитедүүдэй, «Знание» бүлгэмэй лекторнүүдые бэлдэлгэ болоно гээд дээрэ дурдагдаһан тогтоол дотор хэлэгдэнэ. Энэ талаар партиин райкомуудтай хамта зохисотой хүдэлмэри саг үргэлжэ ябуулагдана. Ороной эрхим университедүүдэй уряа дэмжэжэ, пропагандист, лектор, политинформатор бүхэндэ дээдэ политическэ эрдэм олгохын тула горитойхон хүдэлмэри ябуулагдана.

Мүнөө научно-техническэ дэбжэлтын эрхэ байдалда, социально-экономическа түргэн хүгжэлтын орёо байдалда, хүн зоной соёл болбосоролой хурдан түргэнөөр дээшэлжэ, элдэб янзын мэдээсэл түргөөр, олоор абадаг болоһонһоо, үзэл сурталай тэмсэлэй эрид шангадаһан дээрэһээ пропагандист методическа мэргэжэл шадабари ехэтэй, ниитын эрдэмэй талаар гүнзэгы бэлэдхэлтэй байха ёһотой. Тогтоол дотор энээн тухай онсолон тэмдэглэгдэнэ. «Пропагандист бүхэн гүнзэгы эрдэм мэдэсэтэй, ухаан сэдьхэл болон бодолой талаар ехэ болбосоронги байхаһаа

уряагаар эндэ ажалладаг юм.

Городой пропагандистнуудай олониинь, мүн «Знание» бүлгэмэй эхин организацинуудай олон лекторнууд манай университедтэ һуража, теоретическэ эрдэм мэдэсээ, методическа бэлэдхэлээ дээшэлүүлһэн байна.

Республикын эрхим пропагандистнуудай дунда почтамтын диспетчер С. Ж. Дансаранова, ЛВРЗ-гэй технологическа зэр зэмсэгэй таһагай начальник Б. В. Белоконь, ЛВРЗ-гэй инспектор В. Е. Малышкин, прибор бүтээлгын нэгэдэлэй ахамад механик Н. С. Плюснин, горпромторгын ахалагша товаровед Н. Г. Шульгин гэгшэдые дурдамаар.

Марксизм-ленинизмын университет дүүргэһэн бэрхэ пропагандистнар—нарин сэмбын комбинадай үйлэдбэриин лабораториие даагша О. П. Голованевагай, прибор бүтээлгын үйлэдбэриин нэгэдэлэй цехэй начальник Н. А. Кошелевой, энэл нэгэдэлэй мастер Т. Н. Лобановагай дүй дүршэл Полит-гэгээрэлэй байшанда согсологдоо.

Пропагандистнарай дүй дүршэлые согсолжо, үргэнөөр хэрэглэхын тула ехэ хүдэлмэри городой предприятинуудай партийна организацинуудта хэгдэнэ. Тодорхойлбол, авиазаводто, ЛВРЗ-дэ, «Теплоприборто», шэлэй заводто, БМДК-да, мяха-консервын комбинадта горитойхон хүдэлмэри ябуулагдана.

Энэ һуралсалай жэлдэ авиационно заводой дэргэдэ байгуулагдаһан университедэй филиалда 31-дэхи һуралсалай жэл эхилбэ. Энээниие заводой партийна кабинедые даагша, Буряадай АССР-эй соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ Г. Д. Чебунина хүтэлбэрилдэг юм. Мүнөө заводой хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэдэй олонхинь дээдэ политическэ һургуулитай болонхой. Заводой эрхим пропагандистнуудай дунда лабораториин начальник Г. И. Бадашкеева, цехэй бүлэгүүдэй начальник В. М. Ваулин, бюрогой начальник Н. С. Молчанская, таһагай ахалагша инженер, методическа соведэй түрүүлэгшэ, Буряадай АССР-эй соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ М. Е. Ермолов гэгшэд оролсоно.

Үнгэрэгшэ һуралсалай жэлдэ университедэй ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй отделениие цехүүд болон таһагуудай начальнигууд, ахамад мэргэжэлтэд дүүргээ. һуралсалай шэнэ жэлдэ уласхоорондын харилсаа холбооной отделенидэ

гадаадын политикын асуудалнуудаар референдуудые бэшэжэ, өөһэдынгөө коллективүүдэй урда үгэ хэлэхээр хараалагдана. Иимэ һуралсалай программые дүүргэхэдээ, заводой лекторнүүд болон политинформаторнууд теоретическэ бүри дээдэ шатын бэлэдхэл абаха болоно. Эндэ хэшээлнүүдые эрдэмэй кандидадууд Н. А. Анпилогов, П. С. Дырхеев, КПСС-эй обкомой лекторнүүд В. В. Кузнецов, Ш. М. Насыров болон бусад үнгэргэхөөр томилогдонхой.

Байгша ондо «Теплоприбор» заводой партийна организаци 8 хүниие университедтэ һурахаар дурадхаба. Тэдээнэй 6-ниинь коммунистнууд. Эдэнэр ажахын элдэб хүтэлбэрилэгшэд болоно.

Партийна эхин организацинуудай оруулһан дурадхал нилээд ехэ үүргэтэй гэжэ онсолон тэмдэглэхэ ушартай. Юуб гэхэдэ, тэдэнэр университедтэ һурахаар эльгээһэн хүнүүдэйнгээ ажалынь, жаяг заршамынь һайн мэдэнэ бшуу. Энээн дээрэһээ университет дүүргэһэн хүнүүд хожомоо өөһэдынгөө коллективэй ниитын ажабайдалда ехэ аша туһа хүргэхэ байна. Иимэ туһа хүргэхөөр нүхэдые шэлэн олохо шухала гэжэ һанагдана. Илангаяа партийно-ажахын эдэбхитэд болон хүтэлбэрилэгшэд, ахамад мэргэжэлтэдэй политическэ эрдэмээ дээшэлүүлхэнь тон зүб. Энэ хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулагдаха ёһотой.

«КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдэй ёһоор партийна һуралсал саашадань һайжаруулха тухай» партиин Центральна Комитедэй тогтоол дотор хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд өөһэдөө һургуули болон семинарнуудай пропагандистнараар, хүтэлбэрилэгшэдөөр хүдэлхэ зэргэтэй, энэ дүй дүршэлыень үргэнөөр тараан нэбтэрүүлхэ шухала гэжэ онсолон тэмдэглэгдэнэ. Университет дүүргэһэн предприяти болон эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд һайн дураараа пропагандистын уялга дүүргэхэ зуураа, хэшээлнүүдые үзэл сурталай теоретическэ үндэр хэмжээндэ үнгэргэнэ. 3-дахи ГАП-ай начальник Г. Орлов, «Бурятбыттрикотаж» нэгэдэлэй директор Л. И. Гонтарь, мяха-консервын комбинадай колбасагай заводой директор С. А. Лобик, шэлэй заводой директорэй орлогшо В. А. Орлов, 31-дэхи һургуулиин директор В. М. Секретина гэгшэдые эндэ дурдалтай.

КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүд болон партийна бусад документнүүд дотор табигдаһан эрилтэнүүдэй ёһоор, пропагандистнарай бэлэдхэлэй хэмжээе дээшэлүүлхын тула, программа саг үргэлжэ шэнэдхэн һэлгэгдэжэ байха ёһотой. Тиигэжэ шэнэ һуралсалай жэлдэ «Хүгжэлтэ түгэс социализм», «Алмалта, арьбалалтын асуудалнууд», «Научно-техническэ дэбжэлтын асуудалнууд» гэһэн курсанууд программада оруулагдаа. Мүн һуралсалай шэнэ программа соо урдань бии байһан курсануудаар лекцинүүд уншагдаха юм. Эндэ КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүд дотор найруулагдаһан шэнэ теоретическэ материалнууд оруулагданхай. Ниитын эрдэмэй шухала асуудалнуудта ехэ анхарал хандуулагдана. Проблемнэ онол аргаар һуралсал эмхидхэхэ, харуулан ойлгуулгын болон техническэ түхеэрэлгэнүүд болон материалнуудые үргэнөөр хэрэглэхэ, мүн партийна һуралсалай методикын асуудалаар лекцинүүд уншагдаха байна.

Методическа шадабариинь һайжаруулхын тула шагнагшадые партийна эхин организациин бодото хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадуулха зэргэтэй.

һурагшадай практикын үедэ партиин райкомуудай болон парткомуудай партийна кабинедүүдые даагшанарые, методическа соведүүдэй хүтэлбэрилэгшэдые үргэнөөр хабаадуулха гээшэ ерээдүйн пропагандистын эрдэм мэдэсын шанарые бүри гүн гүнзэгы болгоходо туһалха байна бшуу.

Университедтэ багшалхыень эгээл эрхим бэрхэ лекторнүүд уригдана. Тэдэнэй дунда дээдэ һургуулинуудай ниитын эрдэмэй кафедрануудай багшанар, партийна хүдэлмэрилэгшэд, ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиалай эрдэмтэд бии.

Партиин XXVI съезд дээрэ нүхэр Л. И. Брежневэй хэһэн КПСС-эй ЦК-гай Тоосоото элидхэл дотор партийна һуралсалай аша үрэ, удха шанарта онсо анхарал хандуулагдажа, тэрэнэй теоретическэ хэмжээе дээшэлүүлхэ тухай заагдаһан байна.

Энэ зорилгые дүүргэхэ хэрэгтэ бүхы пропагандистнар дээдэ политическэ эрдэмтэй болоходоо, горитойхон нүлөө үзүүлхэнь найдамтай.

Л. КОЛЛЕКЕР.
КПСС-эй обкомой марксизм-ленинизмын университедэй директор.

СЭДЬХЭЛДЭ ХАДУУГДАХА

1920 оной октябриин 2-ой үдэр Россин Залуушуулай Коммунис Союзай III съезд үнгэрһэн гэжэ бултанда мэдээжэ.

Тэрэ ехэ үйлэ хэрэгэй 61 жэлэй ойдо зорюулагдаһан комсомолой суглаан 2-дохи дунда һургуулиин 9-дэхи «А» класста һаяхан үнгэргэгдэбэ. Комсомолой III съезд дээрэ В. И. Ленинэй хэлэһэн үгэ ехэ удха зорилгоёо гээгээгүй, залуушуулай хүдэлмэриин, бүхы ажабайдалайнь программа байһан зандаа гэжэ суглаан дээрэ хэлсэгдээ. һургуулиин директор А. Н. Ясус, завучууд М. Ф. Калашникова, Г. И. Подшивалова болон бусад нүхэд энэ суглаан дээрэ үгэ хэлэһэн байна. Энэ классай һурагша Валентина Богомазова мүнөө үеын комсомолшууд тухай һонирхолтой хөөрэлдөө хээ. В. И. Ленинэй, поэт А. Жаровай, делегадуудай үгэнүүдые магнитофонһоо ухибүүд шагнаба. Классай хүтэлбэрилэгшэ С. Д. Доржиева тодорхойлолго хэһэн байна. Эндэ хэлэгдэһэн үгэнүүд һурагшадай сэдьхэлдэ бүхөөр хадуугдаа ёһотой.

Е. ГЕРАСИМОВА.

Хяагтын районой Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой таряашад 17 мянган центнер алтан шаргал таряа тушаагаа, ерэхэ жэлэй ургасада 1100 тонно ооһоһо хүрэнгэдэ хадагалаа, шпитынгээ адууһа малда 2,5 мянган тонно таряа Нөөсэлөө.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: колхозой түрүүлэгшэ А. Н. Соковиков таряалангай дунда.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ЗАНШАЛТА, ДОЛООДОХИ...

Атомай асари ехэ хүсые амгалан хэрэгтэ ашаглажа байһан үе сагта, замбуулинай захагүй дайда руу сүмэрэн орожо байһан үе сагта гэхэ гү, али эрдэм, техникын эгээл хурдан түргэнөөр хүгжэжэ байһан мүнөө үедэ мориной туһа үнгэрөө гэжэ бодомжолхо, тоолохо болобол, тон эндүүрнэ гээшэбди. Нэгэ зарим хүнүүд морин мүнөө хэрэггүй, машина, трактор олошоржо, хүсэтэ техникын хажууда туруута унаагай туһашье һалаба гэжэ батаар этигэн хэлэдэг байна. Үнэн дээрээ анханда хүнэй хараха, түшэглэхэ хани нүхэр мэтээр сэгнэгдэдэг морин гээшэ мандаа, манайнгаа ажалда үшөөл хэрэгтэй байһаар.

Тодорхой харюу болгон, нэгэ иимэ жэшээ дурдалтай. Мүнөө зарим ушарта һүрэг хониндоо, үхэрнүүдээ мотоциклаар, автомашинаараа адуулдаг болонхой байһыень мэдэнэбди. Хэрбээ хадын майла, ташалангаар адууһа малаа адуулхадаа яалтайб? Эндэ морин яаха аргагүй хэрэгтэй. Саашань хэлэбэл, огородшондо, хартаабхашанда гү, али фермэ, гүүртэдэ багахан хэрэгэй гарабал, хэдэн тонный ашаанай автомашина гү, али трактор хэрэглэһэнэй хэрэггүй. Эндэ морин байбал зохид. Мүнөө үедэ ажахы бүхэндэ харгынь дардам һайн гэхын аргагүй. Хэбар эунай сагта автомашинаһаа байха тракторайшье ябахын аргагүй шабар, шалбаагтай байдаг ха юм. Иимэ харгыда морёор аалихан дугшуулжа гү, али хатаруулжа ябахадаал, хэзээдээшье хэрэгээ бүтээхэш.

Алмаха, арьбалха талаар айхабтар бэрхэ, түбһэн юумэ гамтайгаар, хэмтэйхэнээр гаргашалжа һураһан ажахыда морёор ехэхэн ажал хэгдэдэг.

Адуун һүрэг хэзээдэшье хэрэгтэй, ажахы бүхэнэй нэгэ һалбаринь байха ёһотой...

һүүлэй жэлнүүдтэ республика доторнай адуу үсхэбэрилхэ, үүлтэрыень һайжаруулха талаар ехэхэн хүдэлмэри ябуулагдажа захалаа. Жэшээлбэл, 1976 ондо Кабанскын районой «Шергинский» совхоз адуун һүрэгөө олошоруулха, үүлтэрыень һайжаруулха талаар Бүхэроссин конкурс-харалгада хабаадалсахадаа эрхимлэжэ, нэгэдэхи шанда хүртөө бэлэй. Удаань 1977 ондо Зэдын районой Торинин адуу мори үсхэбэрилхэ заводой коллектив иимэ конкурс-харалгада шалгаржа, түрүүшын һуури батаар эзэлээ һэн. Энэ дүн юу элишэлнэб гэбэл, адуугаа олошоруулжа, үүлтэрыень һайжаруулжа, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ хүдэлмэреэ урдынхиһаа бодомжотойгоор, холын хараатайгаар ябуулжа захалхадаа, заабол амжалта туйлахыень гэршэлнэ.

Арбадахи табан жэлдэ Торинин адуу үсхэбэрилхэ завод республикын ажахынуудта эрхим үүлтэрэй 360 азарга худалдаһан байна. Мүнөө манай республикын колхоз, совхозуудта хатарша, хүндэ ашаа шэрэхэ мяхалиг үүлтэрэй морид заһаа бии. һүүлэй үедэ бүхы адуун һүрэгтэмнай гансал үүлтэртэ моридой тоо 34,6 процентһээ 66 процент хүрэтэр олошороо. Мүн моридой тус бүриин шэгнүүр дунда зэргээр 370 — 380 килограммһаа 450 килограмм хүрэтэр дээшэлээ.

Үнгэрһэн табан жэлэй туршада жэлдээ дунда зэргээр 17 мянган центнер адуунай мяхан үйлэдбэрилэгдөө. Мүнөө адуунай центнер мяханай өөрынь үнэ сэн 73,1 түхэриг болоно гэхэ гү, али бусад малай мяханда орходоо нилээд хямда байха юм.

Адуу үсхэбэрилгые тусгаар мэргэжүүлхэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдажа захалхань. Мүнөө адуу олоор үсхэбэрилдэг Витимэй совхоздо мяхалиг үүлтэрэй адуу үсхэбэрилхэ тусхай арбан фермэ эмхидхэгдээ. Эндэ 500-һаа 1000 хүрэтэр адуун үсхэбэрилэгдэхэ юм. Бүхыдөө тус ажахы 2 мянга гаран адуутай, тэрэнэй 800 шахуунь гүүн байха. Тиихэдэ Баунтын районой «Амалатский» совхоз Яхадай үүлтэрэй 68 азарга асаранхай юм. Эдэ ажахынууд адуу олоор үсхэбэрилхэдөө ганса һайн шанартай мяха ехээр абаха бэшэ, мүн тэндэхи бэлшээринсэ түхэреэн жэлэй туршада һайнаар ашаглаха болоно.

һүүлэй жэлнүүдтэ олон унага абажа түлжүүлһэн адуушадай бригаданууд нилээд олошороо. Жэшээлбэл, байгша оной октябриин эхинэй байдалаар республика доторнай адуушадай 18 бригада 100 гүүн бүриһөө 80-һаа дээшэ унага абажа түлжүүлээд байна. Гэхэтэй хамта адуу үсхэбэрилгэдэ дутагдалнууд захаһаа дайралдана. Тодорхойлбол, бүхыдөө республика доторнай гүүнүүдэй тоо тон үсөөн байһан мүртөө эрид олошорногүй. Жэшээлэн харабал, бүхы 54.647 толгой адуунай оройдоол 13.410-ниинь гүүн байха юм. Тиигэбэшье эдэ гүүнүүд жэл бүхэндэ унагалнагүй, һубайрна. Энэ дутагдалтай эбсэжэ яашье болохогүй. Ойрын жэлнүүдтэ гүүнүүдэйнгээ тоо толгойе эрид олошоруулжа, һайн бүридхэлдэ абахаар саг тулаа. Энээн тухай һалхан Дээдэ-Онгостойдохи ипподром дээрэ үүлтэртэ азаргануудай заншалта республиканска долоодохи выставкэ-аукционой нээлтэ дээрэ дэлгэрэнгы үгэ хэлэһэн Буряадай АССР-эй хүдөө ажахын министрэй орлогшо **Б. Б. Балаганов** онсо тэмдэглээ.

...Ирагуу гоё хүгжэм доро Мухар-Шэбэрэй районой Ленинэй нэрэмж[illegible] зой адуушан В. В[illegible] ковский, правлени[illegible] лэгшэ А. П. Ка[illegible] гэгшэд выставкэ-а[illegible] туг үргэбэ.

Тус выставкэ-а[illegible] Улаан-Үдын районо[illegible] гал» үчхоз, Ивалг[illegible] Мухар-Шэбэрэй рай[illegible] нинэй нэрэмжэтэ [illegible] Хяагтын совхоз, Зэ[illegible] оной адуу үсхэбэр[illegible] риин завод, Кабанс[illegible] оной Оймороой совх[illegible] галай ОПХ болон [illegible] хамгаалха минист[illegible] хамһабариин ажахы[illegible] табан янзын үүлтэ[illegible] азарга асаржа, олон[illegible] жэдэ харуулаа.

Азаргануудай үүл[illegible] ба шадалыень тодо[illegible] сэгнэлтэ үгэхэ [illegible] комиссиин шийд[illegible] «Байгал» үчхозой [illegible] үүлтэрэй «Тюль» [illegible] азаргада 1-дэхи ша[illegible] тестат, алтан меда[illegible] доо. Энэл ажахын [illegible] «Лютый» гэжэ нэр[illegible] димирека үүлтэр[illegible] баһал 1-дэхи шат[illegible] тат, алтан медаль[illegible] дээ. Тиихэдэ иимэ [illegible] Торинин адуу үс[illegible] заводой «Баравай» [illegible] рэтэй донской үүлтэ[illegible] га сэгнэгдээ. Удаа[illegible] гэн, бронзо меда[illegible] Мухар-Шэбэрэй [illegible] Ленинэй нэрэмжэ[illegible] зой, Зэдын районо[illegible] адуу үсхэбэрилдэг [illegible] Буряадай гүрэнэй [illegible] нинн, Ивалгын, [illegible] ОПХ-нуудай асар[illegible] ганууд сэгнэгдэһэн [illegible]

Тус выставкэ-[illegible] экспертнэ комисси[illegible] халаар Мухар-Шэ[illegible] оной Ленинэй [illegible] колхозой адуушад[illegible] шатын диплом, [illegible] барюулагдаа. Тус [illegible] адуу моридые үс[illegible] үүлтэрыень һайжар[illegible] лаар бусадһаа эр[illegible] юм. Удаадахи һуур[illegible] гал» үчхоз, Тор[illegible] үсхэбэрилдэг завод[illegible] дипломуудаар, үнэ[illegible] дээр шагнагдаа. [illegible] ажахынуудай түр[illegible] шад, хүтэлбэрилэгш[illegible] гэжэлтэд мүнгэн ша[illegible] үнэтэ бэлэгүүдээр [illegible] лагдаа.

Заншалта выставк[illegible] оной үедэ ипподро[illegible] хатарша азаргануу[illegible] даан үнгэргэгдэһэн [illegible] һүүлээрнь үни хүл[illegible] аукцион эхилжэ, а[illegible] дай асарһан гуша[illegible] га худалдагдаһан [illegible]

Вл. ЖИГЖ[illegible]

ЗУРАГУУД ДЭЭР[illegible] [illegible] [выс]тавкэ-аукционой [illegible] дэнэ. Ажахынуудай азарганууд.

С. БАЛДУЕВАЙ [фото].

НЁДОНДОНОИХИҺОО ҮЛҮҮГЭЭР

Манай совхозой малшад Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй бүхэсоюзна үдэрые нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө социалис мүрысөөндэ хам оролсожо, мяха болон һү худалдаха гурбан кварталай түсэбыс болзорһоонь урид дүүргэбэ.

Энэ хугасаа соо 1600 центнер мяха гүрэндэ тушааха даабаряа 1831 центнертэ хүргэжэ, түсэбөө 114 процент дүүргэбэ. Нёдондоной энэ үеынхитэй сасуулхада, гүрэндэ мяха худалдалгамнай 3,4 дахинаар дээшэлһэн байна.

Мүн һү худалдаха юһэн һарын түсэбшье амжалтатай дүүргэгдээ. Тоһоной заводто түсэбһөө гадуур 520 центнер һүн тушаагдаа. Энээнэй 70 процентнь нэгэдэхи сортоор абтаһан байна.

Совхозоймнай мал ажалай хүдэлмэрилэгшэд Сэлэнгын районой Тельманэй нэрэмжэтэ совхозой малшад болон мэргэжэлтэдэй Хандалгада харюу болгон, жэлэйнгээ түсэб болон уялгануудые болзорһоонь урид дүүргэхэ, үбэлжэлгэдөө һайнаар бэлдэхэ гэжэ туха сүлөөгүй оролдожо байна.

Н. ХОХОНОЕВА,
Түнхэнэй совхозой ахамад экономист.

АРБАН НЭГЭДЭХИ ТАБАН ЖЭЛЭЙ ХАРАА ТҮСЭБҮҮД

НҮҮРҺЭНЭЙ БАЯЛИГҺАА ҮНДЭҺЭТЭЙ

1,6 миллион дүрбэлжэн километр газар дайдатай БАМ-ай ажахыда ашаглалгын зонодо эгээл наада захань территориально-үйлэдбэриин арбан комплекс (ТПК) бии болгогдохоор түсэблэгдэнэ. Эдэнэй дундаһаа Урда-Яхадай комплекс эгээл түрүүшынь, эгээл хүсэ ехэтэйнь болоно. Арбадахи табан жэлдэ эхилһэн тэрэниие эмхидхэн байгуулгын хүдэлмэри хэдэн шатаар үргэлжэлүүлэгдэхэ юм.

Яхадай автономито республикын урда хуби шэмэрүүн хүйтэн уларилтай, ябахань хүшэр бэрхэтэй хадалиг газартай. сэбдэг хүйтэн газарынь ян-тан хүрэшэдэггүй. тиихэдэ ходо ходо газар хүдэлдэг тиимэ онсо шэнжэтэй юм. Харин тиибэшье олон янзын. заримдаа үнэтэ шухаг ашагта малтамалнууд — нүүрһэн, түмэр, апатит, слюда болон рудата бэшэ үргэн ехэ ашагта малтамалнууд эндэ бии. Энэл ушар ТПК-е байгуулха арга олгоо.

ХОЙТО ЗҮГЭЙ ШЭМЭРҮҮН ЭРХЭ БАЙДАЛДА

Багсаамжалан тодорхойлһоной ёһоор, 40 миллиард тонноһоо үлүү нөөсэ дарасатай һайн шанартай коксложодог нүүрһэнэй үндэһэ һуури дээрэ Нерюнгриин нүүрһэнэй уурхай, шанаржуулгын фабрика, ууралаар хүдэлдэг электростанци баригдажа байна. Эдэ гол барилганууд. Мүн 400 километр утатай Бага БАМ гэжэ түмэр зам эгээл түрүүн ТПК-да ородог юм. Хэлсээнэй үндэһөөр Японой 50 гаран фирмэ тэдэниие барилгада хабаадана. 1974 ондо баталагдаһан генеральна хэлсээгээр тэдэ машина, түхеэрэлгэнүүд, материалнууд болон бусад юумэ эльгээнэ. Урда-Яхадай коксложодог нүүрһэн хэдэн жэл соо Японодо эльгээгээ.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй һүүл багта Нерюнгриин нүүрһэнэй уурхайда жэлдээ 13 миллион тонно нүүрһэн нээмэл аргаар малтагдан абтадаг болохо. Энээнэй тула 75 метр зузаантай үнэтэ шухаг нүүрһэнэй далан дээрэһээ 230 миллион кубометр газар малтажа, ондоо тээшэнь зөөхэ хэрэгтэй. Энэ айхабтар ехэ ажал хэрэг бэелүүлхын тула Хойто зүгэй шэмэрүүн хүйтэн эрхэ байдалда тааруулагдаһан ехэ ашаанай автосамосвал, экскаватор, үрэмдэлгын станок гэхэ мэтэ онсо тусгаар техникэ бүтээхэ эрилтэ табигдаһан байгаа. Хилын саанаһаа асарагдаһан техникын байгаашье һаань, Эсэгэ ороной эбдэрхэгүй бүхэ техникэдэ түшэглэхэ ушартай болонобди. Тодорхойлбол, Ураалай хүндэ машина бүтээдэг заводой гаргаһан 20 куб хэмжээнэй экскаваторнуудые, Эсэгэ ороной 120 тонно нүүрһэ зөөдэг автомобильнүүдые эндэ хэрэглэжэ захалба.

Мүнөө Урда-Яхадые Транссибтэй холбоһон Угольно — Баркакит—Тындэ—БАМ гэжэ түмэр замай һалаагаар гурбадахи миллион тонно нүүрһэн зөөгдэжэ байна. Энэмнай ТПК-гай түрүүшын ээлжээнэй барилгын дүүрээгүй байхада, тэрээндэ гаргашалагдаһан мүнгэн харюулагдажа эхилбэ гэһэн удхатай бшуу. Жэлдээ 9 миллион тонно нүүрһэ болбосоруулха шанаржуулгын фабрикын ашаглалгада оруулагдахада, Номгон далайн эрьедэхи Восточно порт дээгүүр коксын концентрат Японодо эльгээгдэжэ эхилхэ.

КОМПЛЕКСЫН ЕХЭ ЗОРИЛГО

Урда-Яхадай ТПК-гай эмхидхэн байгуулгын хоёрдохи шата—нүүрһэнэй хэбтэшэһээ 90—100 километртэ оршодог түмэрэй рудатай ашагта малтамалые арадай ажахыда хэрэглэлгэдэ хабаатай. Ашагта малтамалнуудай иигэжэ тохёолдолго томо ехэ металлургическа комбинадые эндэ бариха аргые үндэһэ баримтатай болгоно. «1981—1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд» дотор Урда-Яхадай түмэрэй рудагай ашагта малтамалые ашаглахын, мүн хойто зүг тээшэ — Томлют ба Якутск хүрэтэр түмэр харгы барилгые үргэлжэлүүлгын технико-экономическа түсэб зохёон табихын тула ехэ хүдэлмэри ябуулагдаха байна гэжэ хэлэгдэнэ.

Урда-Яхадай ТПК-гай оршондо промышленностиин нүүрһэнэй, металлургическа һалбаринуудай бии бололго саашадаа жэлдээ 150 миллион тонно хүрэтэр коксложодог нүүрһэ, 100 миллион тонно хүрэтэр түүхэй руда ба 35 миллион тонно булад абаха арга олгохо юм. Тэрэнь ороной эгээл томо ехэ комплексын нэгэниинь болохо юм.

Энээгээр ТПК-гай арга боломжонууд дууһанагүй. Тэрэнэй геологическа карта дээрэ малтагдажа эхилһэн слюдагай, мраморай, гранидай малтамалнууд тэмдэглэгдэнхэй. Комплексын хүушанай промышленна узел болохо Алдан хотодо түмэр харгын хүрэхэдэ, Селигдар поселогой хажууда олдоһон апатидай баян уурхай малтагдажа эхилхэ. Минеральна үтэгжүүлгэ гаргадаг томо комбинадай бии бололго Сибирь ба Алас-Дурнын хүдөө ажахые тэрээгээр хангаха арга олгохо. Урда-Яхадай модоор угаа баян юм. Барилгын модоной бүхы баялиг 2 миллиард кубометрһээ үлүү гэжэ мэргэжэлтэд сэгнэнэ. Тэдэнэй дунда отологдохо модон 1,7 миллиард кубометр болохо. Түмэр харгые Томлют хүрэтэр үргэлжэлүүлхэдэ, гурбан томо леспромхоз эмхидхэн байгуулха арга бии болохо юм. Тэдэнэй продукци ТПК-гай барилгын талмай дээрэ, ерээдүйн нүүрһэнэй ба түмэрэй рудагай предприятинуудта, мүн тэрэниие хэрэглэхын тула эндэһээ газаашань ябуулагдаха.

ТҮРГЭНӨӨР АШАГЛАХА

Хойто зүгэй хүйтэн шэмэрүүн байдалда байгаалиин баялигые ашаглаха гээшэ ехэл хүшэр хүндэ юм. Тэрэнь нэн түрүүн найдабаритай транспортна холбоогүйһөө болоно. Тэрээнһээ гадна, Хойто зүгтэ ТПК-е байгуулга, ороной һууринжаһан байдалтай ондоо тээхи районуудта орходоо нилээд үнэтэй болоно. Хүнэй ажаһуудаггүй энэ газарта гэмгүй һайнаар хүдэлхэ, ажаһууха, амарха байдал байгуулха хэрэгтэй ха юм. Тиимэшье һаань, гүрэн иимэ гаргашануудые гаргаха ушартай болоно.

Урда-Яхадай ТП[К] ажалшадта зорюула[illegible] 100 мянган хүн зонто[illegible] рюнгри гэжэ мүнөөнэ[illegible] тайга соо баригдажа [illegible] Эндэ үргэлжэ ханата[illegible] баридаг завод ба бар[illegible] индустриин бусад [illegible] предприятинууд хүдэлж[illegible] лээ. Серебряный бор [illegible] поселок түргөөр ургаж[illegible] добо. Нерюнгриин ГР[illegible] барилгашадай байдаг [illegible] ман, Беркакит ба Зо[illegible] ка гэһэн комплексын [illegible] поселогууд үргэдхэгдэж[illegible] босон түхэлтэй боло[illegible] байна.

Бэлэхэнээр хохидож[illegible] гад болохо хойто зүгэй [illegible] гаалиие үргэн дэлисэн[illegible] ашаглахадаа, тэрэниие [illegible] шаң гэжэ хамгаалха [illegible] тад ондосгоор хандаха [illegible] тэ табина. Баригдаха [illegible] приятинуудтаа үлэгдэл[illegible] гахагүй, онгилһон [illegible] жэгдэлэн заһаха, хэм[illegible] рэмүүд соогоо уһа [illegible] гэһэн зорилго эрд[illegible] хүдэлмэринүүд соо [illegible] лэгдэнхэй.

Виктор ВЛАС[illegible]
экономикын эрд[illegible] канди[illegible]
(АП[illegible])

БУРЯАДАЙ ГҮРЭНЭЙ ОПЕРО БОЛОН БАЛЕДЭЙ АКАДЕМИЧЕСКЭ ТЕАТРАЙ ШЭНЭ СЕЗОН МҮНӨӨДЭР ЭХИЛХЭНЬ

«ИГОРЬ ТАЙЖААР» ЭХИЛЭЭД...

МАНАЙ Буряадай гүрэ-...эй оперо болон бале-...академическэ Ленинэй ...нто театр 42-дохи те-...ына сезоноо А. Бороди-... «Игорь тайжа» гэжэ ...оор мүнөөдэр нээхэнь ...

...эргэшэ сезондо манай ... олон һониин зүжэгүү-...абиһан байна. Энэ ха-... А. Холминовой «Опти-...ческэ трагеди», Д. ...инэй «Порги Бесс ...», А. Кулешовой үхи-... зорюулһан «Аляахан ...ан» гэжэ оперонууд ... Баледүүд соохоо А. ...овой «Сотворение ми-...», С. Прокофьевой «Ро-... Джульетта хоёр», тиихэ-... Д. Гершвинэй «Рапсо-... в стиле «блюз», П. И. ...ковскиин «Фантази» гэ-...эгэ акттай баледүүдые ...рэмээр:

...Театрнай зунай гурбан ...а соо Владивосток, Хаба-...ск, Комсомольск-на-Аму-... городуудаар гастрольдо ...адаа, тэдэ спектакль-...дые харуулаа юм.

Манай театрай коллекти-... тэндэхи харагшад һайса ...иа, мэдэхэ байгаа. Тии-...һээ мүнөө ошоходомнай, ... халуунаар угтаа. Спек-...ль бүхэндэмнай билетүүд ...ан худалдагдашадаг, оро-... дуратайшуул театрай га-...дуур үлэшэдэг һэн. Гаст-...эло хорёод спектакль ...ашаһан байнабди. Д. ...диин «Атилла», П. Чай-...вскиин «Елбэр хатан», Д. ...швинэй «Порги Бесс хо-...» гэжэ оперонууд, «Арюун гоохон Ангар дүү-хэй», «Хүн шубуута нуур», «Жизель» гэхэ мэтэ балетнэ зүжэгүүд түрүүтэй тэдэнэй дунда тоологдоно.

Спектакльнуудые табихаһаа гадна, тэдэ городуудай ажалшадтай, сэрэгшэдтэй һониин уулзалганууд болоо. Гастролиин үедэ зуугаад зүжэг табигдажа, хамта дээрээ 100 мянгаад хүн зон тэдэниие манай хараһан байна. Манай мэдээжэ, хуушанай артистнуудай хажуугаар залуушуулнайшье амжалтатайгаар уран бэлигээ харуулжа шадаа.

Комсомольск-на-Амуре городто хүдэлжэ байхадамнай, Амар мүрэн үерлэжэ, аюулта тодхор тохёолдоо һэн. Гэбэшье зүжэг бүхэндэ хүн зоной олон байһаниинь гайхалтай. Энээндэнь ехээр баярлаабди.

Үнгэрһэн жэлэй туршада хүндэтэ нэрэ зэргэ олон артистнартамнай олгогдоһон байна. СССР-эй арадай артистын нэрэ зэргэдэ хүртэһэн Ким Базарсадаев, РСФСР-эй арадай артист болоһон Лина Левченко, Буряадай АССР-эй арадай артист болоһон Т. Муруева гээд захалан тоолохобди. Театраймнай дирижёр Валерий Галсанов Буряадай АССР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртөө. Мүн хэдэн залуу артистнуудта нэрэ зэргэнүүд олгогдоо юм.

Тиихэдэ РСФСР-эй габьяата артист В. Буруев Буряадай АССР-эй республиканска шангай лауреат болоо.

Һаяхан СССР-эй арадай артистка Л. Сахьянова Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагдаа.

Театрнай хоёрдохи категориһоо нэгэдэхи болгогдоо. Тиихэдэ залуу артистнуудтай ябуулагдаһан амжалтатай болон аша үрэтэй хүдэлмэриин түлөө театрнай СССР-эй Соёлой министерствын диплом, мүнгэн шанда хүртэһэн байна.

1979 ондо манай театр Ленинградай Кировэй нэрэмжэтэ театртай хани барисаанай хэлсээ баталһан юм. Тэрэ гэһэнһээ хойшо тэдэнэр манда ехэ туһаламжа үзүүлһэн байна. Элдэб консультаци, зүбшэлнүүдые үгөө. Гадна техническэ талаар, зүжэгүүдые уран гоёор шэмэглэхэ хэрэгтэ хамһалсана. Ленинградай театрай солистнууд—СССР-эй арадай артист Сергей Викулов, РСФСР-эй габьяата артистка Любовь Кушнарёва гэгшэд ерэжэ, «Жизель» гэжэ баледтэ ехэ амжалтатайгаар хабаадалсаа.

Энэ жэлдэ зохёохы ажалаймнай хани барисаан үргэлжэлхэ, олон дуушад, хатаршад Ленинградта стажировкодо ошохо юм.

Үнгэрэгшэ жэлдэ манай театр үшөө нэгэ театртай дүтэ танилсаа юм. Манай мэргэжэлтэ дуушад К. Базарсадаев, Д. Дашиев, Л. Левченко гэгшэд «Эстони» гэжэ оперно театрай сценэ дээрэһээ «Атилла», «Паяцы» гэжэ оперонуудай гол партинуудые дуулаад бусаа һэн.

Энэ жэлдэ театртамнай залуу халаан нэмэн ерэбэ. Минскын консерваториһоо гурбан залуу дуушад—Галина Соболева, Надежда Сёмина, Дмитрий Климович гэгшэд ерэбэ. Тиихэдэ Ленинградай консерватори дүүргэһэн Ольга Аюрова, Виктория Базарова, Алас-Дурнын искусствын институдһаа Алексей Борбонов гэжэ дуушад коллективэймнай гэшүүд болобо.

Хореографическа училищи дүүргэһэн залуу хатаршад мүн лэ нэмэбэ.

Манай бэлигтэй хоёр дуушад Григорий Багадаев, Галина Шойдагбаева гэгшэд мүнөө Минск городто Глинкын нэрэмжэтэ дуушадай бүхэсоюзна конкурсдо хабаадалсажа байна.

Манай залуу дуушан Вячеслав Бальжинимаев Миланай «Ла Скала» театртахоёрдохи жэлээ шадабари мэргэжэлээ дээшэлүүлхээ ошохонь.

Театрайнгаа шэнэ сезониие нээхэдээ, бүхы хүсэ шадалаа элсүүлэн, хүгжэм болон хатарта дуратайшуулай эрилтые хангаха гэжэ аһан шадалаараа оролдохобди гэжэ найдуулха байнаб.

Д. ЯХУНАЕВ,
Ленинэй орденто оперо болон баледэй академическэ театрай директор, РСФСР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша.

М. Фроловой «Энхэ-Булад баатар» гэжэ оперо хадаа Ленинэй орденто оперо болон баледэй академическэ театрай репертуарта бүхөөр оронхой. Шэнэ сезондошье тус оперо мүн лэ табигдажа, үндэһэн хүгжэмэйнгөө ирагуу һайхан аялгаар хүнүүдэй зүрхые баясуулан байха юм. Юуб гэхэдэ, «Энхэ-Булад баатар» мэргэжэлтэ буряад оперын үндэһэ һуури табиһан классическа зохёол болонхой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: тус опероһоо нэгэ хэһэг харуулагдана.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ЭРДЭНИ СУБАД ОЛДОХО ГҮ?

(ШҮЛЭГҮҮДЭЙ ШЭНЖЭЛЭЛ)

ШҮЛЭГ зохёолгон наадан бэшэ. Гэбэшье гуурһаяа һорингоо, ямар нэгэн үгэдэ рифмэ тааруулан наададаг ёһо гурим поэдүүдэй дунда бии юм. Теэд тэрэмнай бэе бэеынгээ мэргэжэлые, уран шадабарие туршаһан хэрэг шуу.

Харин редакцида шүлэгүүдээ эльгээдэг нүхэд «шүлэгөөр наадаагүй» ёһотой. Нааданаб гэжэ һанажа һуужа бэшэһэн юумэеэ хүн газетэдэ эльгээхэеэ зүрхэлөөдхидэггүй бэзэ гэжэ һанагдана. Тиимэһээ литературада, уран шүлэгүүдтэ үнэн зүрхэнһөө дурлаһан, тэдэниие анхаран шудалхаяа һэдэһэн хүнүүд манда шүлэгүүдээ эльгээгээ гэжэ ойлгоод лэ, энээхэн шэнжэлгээ бэшэжэ захалбаб:

Шүлэг зохёолгон наадан бэшэ. Энэ хадаа ухаан бодолой угаа хүшэр ажал юм гэжэ үзэхые үзэһэн поэдүүдшье, түрүүшынгээ ном гаргаһан залуушуулшье баталан хэлэхэ байха. Тон хэрэгтэй үгэ бэдэржэ олохын тула ухаагаа хэды шэнээн гүйлгэхэ, бодомжолхо хэрэгтэйб? Бэдэрһэн үгэ гээшэни заримдаа бухал үбһэ руу унаад, үгы болошоһон зүүн мэтэ юм: тэрэниие олохын тула хэды шэнээн хүлһэеэ гоожуулхабши? Һогообори һогооборёор илгажа бэдэрээл һаа, үнөөхи зүүгээ олохо гүш, али яахабши?

Юундэ үбһэ руу унаһан зүүнтэй үгые сасуулха болоо юм гэжэ залуу нүхэд гайхажа магадгүй. Юундэб гэхэдэ, эдэбхитэйгээр бэшэжэ эхилһэн, хэблэлдэ нэрынгээ ба зохёолойнгоо барлагдаад байхые уншажа, бахархажа үзэһэн залуушуулые һэргылхэ зорилго байгаа юм. Үгэдэ хүнгөөр хандажа болохогүй бшуу даа. «Торхо мёдые халбага дабирхайгаар гутааба» гэһэншүү, барагхан шүлэгөө гансахан муу үгөөр һалгаажа болохо юм. Жэшээнь, **Рахмет Шоймарданов** (Улаан-Үдэ, БГПИ) яһала магтуулаадшье үзэһэн, газетэдэ шүлэгүүдээ толилуулһан, радио, телевиденеэр уншаһан, залуу бэшэгшэдэй тоодо бүхөөр ороһон залуу нүхэр юм. Мүнөө Рахмет пединститудай ород-буряад хэлэ, бэшэгэй таһагта һуража байнхай.

Һаяхан Рахмет 7 шүлэг эльгээгээ. Дүрбэниинь 8—8 мүртэй, нэгэниинь 10 мүртэй, нүгөөдүүлынь ута шүлэгүүд. Газетэдэ толилхые дурадхаһайб гэжэ хэды хүсэбэшье, арайл тиигэжэ шадахагүй байбаб. Юундэ? Нэгэдэхеэр, шүлэгүүдээ нэгэтэ бэшэ толилуулһан хүндэ эрилтэ гээшэ ехэ болохо ёһотой ааб даа. Хоёрдохёор, эльгээһэн шүлэгүүдээ Рахмет өөрөө һайса шүүмжэлжэ, үгэ хэлэнэй талаар шүүжэ, һагшажа үзөөгүй хаш. Жэшээнь, «Түрүүшын саһан» гэһэн шүлэг соонь иимэ мүрнүүд бии:

Галай утаһа
Дайрана саһанай годлинууд,
Гантай (!) агаарта
Дунгяарна үбэлэй
зэдэлээн...

«Галай утаһан» гээшэнь юун юм даа? Зайн галай утаһан гү, али элшэ юм гү? «Гантай» гэһэн үгэ ямар удхатайб? Агаар «ганташоод» байгаа юм гү, али гандаһан талын агаар тухай хэлэгдэнэ гү? Мэдээжэ ород дуун соо хэлэгдэзшэдэл, «өөрөөл таажа мэдыш даа» гэхэ гүбди?

Удаадахи мүрнүүдые анхарая:

Түрүүшын саһан
Хушана намарай хангалые,
Хүйтөорнь бэеэ
бөөгнэнэ (!)
Түрүүлһэн (!) набшаһад...

«Түрүүлһэн набшаһад» гээшыень юун гэжэ ойлгохобди? Саһанай орожо байһан саг тухай хэлэгдээ хадань, газарта «түрүүлжэ» унаһан набшаһад байгаа гээбы даа гэжэ таамаглаха бэатай болоно гүбди? Тингээд «хүйтөөрнь бэеэ бөөгнэнэ» гэһэн холбоо үгэнүүд соо «бөөгнэнэ» гээшыень яашье ойлгохоор бэшэ байнал даа. Али унаһан набшаһад саһанай хүйтөөр, бэеэ бөөмэйлөө юм гү даа! «Бөөгнэхэ» гэһэн буряад үгэ бии гээшэ ааб даа, теэд энэмнай досоо муу болохые нэрлэһэн үгэ бшуу.

Энэ мэтээр, шүлэгэй мүр бүхэн тушаа тогтожо, өө-мөөень олохоор байна. «Саһан ороно» гэхын орондо «саһан унана» гэжэ Рахмет Шоймарданов бэшэнэ. Ород хэлые дахуулан, «снег падает» гэһэн үгэнүүдые сэхэ оршуулан бэшээ гээшэ аабза. Теэд ямаршье буряад хүн саһан гү, али бороо **унана** гэхэгүй, харин **орохо** гэдэг байха.

Мүн лэ энэ авторай «Наран» гэһэн 8 мүртэй шүлэгые харуулая:

Һүниин тэндэ
Элбэгээр унаһан мушэдэй
һэршэгэнүүр (!) үнэһэндэ
Эһэн болодог гү наран!..
Наран... наран...
Мушэдэй үнэһэндэ бэшэ,
Хүнүүдэй үнэһэнһөө (!)
Мүндэлэн түрэдэг
байһайш!..

Нарата замбиин гол гэжэ үни хада мэдэгдэһэн наран юундэ хүнүүдэй үнэһэнһөө мүндэлхэ ёһотой болоноб? Теэд хүнүүдэй ямар үнэһэнһөө? Гуламтын үнэһэнһөө гү, али?.. Үгэ бүхэн бодомжотойгоор лэ хэрэглэгдэхэ ёһотой гэһэн эрилтэ үшөө дахин өөрыгөө һануулна бэшэ гү!

Эдир бэшэгшэдэй республиканска слёдто хабаадажа эхилхэһээнь хойшо мэдэхэ байһан хадаа, шүлэгүүдэйнь толилогдохо хэрэгтэ нэгэтэ бэшэ хабаадаһан хүн хадаа, өөртэнь орходоо, олон гуурһа элээжэ үзэһэн эгэшэ хүнэй эрхээр, өөрынгөө алдууе ойлгожо, зохёолнуудтаа үшөө ехэ эрилтэтэйгээр хандадаг болохо аабза гэжэ найдаһандаа, Рахмедэй шүлэгүүдые дэлгэрэнгыгээр шүүмжэлжэ, яһала удаан тогтобо хаб. Залуу нүхэр гомдонгүй, һургаал болгон хадууха аабза гэжэ һанагдана.

Эдэ ажаглалтанууд бусадшье залуушуулда туһатай байха аалам гэжэ һанагдана.

Сэлэнгын районой Ташар нютагһаа К. Будаев «Таатайхан Ташарни» гэһэн дуу эльгээгээ. **«Нютаг ба үетэн нүхэдөө магтажа, энэ дуу бэшэбэб гэжэ ухаандаа бодоноб. Дуун боложо шадаха гү, удха ба үгэнүүдээрээ ямар бэ гэжэ намда дуулгахыетнай хүсэнэб. Аялга олоод дуулажа байгшабди. Хөнишон К. Будаев»,**—гэһэн бэшэг бэшэлсээ.

Нютагаа магтаһан дуу зохёогоод, үетэн нүхэдтэеэ дуулалдажа байхаһаа һайхан юумэ үгы даа. Элинсэг хулинсагууднай иигээд лэ, дуу зохёогоод, олоной дундуур «ниидхүүлжэрхидэг» байгаа ёһотой гэжэ һанагдагша. Зүгөөр элинсэг хулинсагуудаймнай дуунай үгэнүүд ямар ульгам, ямар гоёнууд байдаг байгааб! Арадай дуунууд бидэндэ уран үгын ёһотой жэшээ боломоор лэ! «Таатайхан Ташар» тухайшье зохёоһон дуунууд арадай дунда мүнөөшье биил ёһотой даа.

Хэлэнэй, үгэнүүдэй талаар абажа харабал, К. Будаевай дуун һулахан лэ байна. Хараад үзэел даа:

Таатайхан Ташарни
Түб манай һууриин
Түрүү ажалай
Уурхай нютаг
Түрүүшүүл эндэмнай
Тоолошогүй олон.
Бултыень урижа
Баримаар хадаг.

Дуунай бусад гурбан бадаг иимэрхүү янзаар бүтэнхэй. «Таатайхан Ташарые» уншахадаа, Сэлэнгэ тухай арадай дууе багадаа шагнаһанаа ээлүүдгүй һанаандаа оруулааб:

Сэлгеэхэн Сэлэнгэ
долгилжол байна,
Сэсэгээр эрьеэ
бүрхөөнхэй.
Сэлюурсэн гансамни
захюулжал байна,
Сээжэндэм домоглон
оронхой.

Ямар ульгам жороо үгэнүүд бэ! Уншахада, хэлэндэ торсолдошохо юумэ байхагүй.

Буурал һайхан эжыгээ хүндэлхэ, үргэһэн ашыень харюулжа, тэрэнээ магтан дуулаха гээшэ поэт хүнэй уялга. Галуута-Нуурһаа **Баяр Цыренов «Ашата минии эжы»** гэжэ шүлэгөө эльгээбэ. Шүлэгэй нюусые, буряад хэлээ һайса шудалха хэрэгтэй гэжэ залуу нүхэртэ захия. Шүлэг гээшэ имагтал һайхан хүсэлһөө бүтэшэдэг бэшэ, харин газетэдэ толилогдомоор шүлэг бэшэхын тула һайса ажаллаха хэрэгтэй гэжэ дахин-дахин һануулха дуран хүрэнэ.

Б. Цыренов шэнги, **С. Цыбенов** (Захааминай районой Хамни һууриин) мүн лэ эхэдээ зорюулһан шүлэг бэшээ. Унтажа хэбтэһэн хүбүүгээ энхэрэн, амарха нойрыень сахижа һууһан эхэ хүнэй образые харуулха гэжэ автор оролдоһон байна. Зүгөөр тэрэнэй «Эхэ» гэжэ шүлэг хүсэд һайн зохёол болоогүйл даа.

Хурамхаанай районой Уланхаанай дунда һургуулиин 8-дахи классай һурагша **Э. Дондуповагай** түрүүшын туршалганууд миин лэ туршалга болоо байна. Эдирхэн басаган ном ехээр уншажа, шүлэгэй нюусые шудалжа, хожомоо һайн юумэ бэшэдэг болохошье аалам.

Энэ шүүмжэлэгдэһэн залуушуул соохоо (Р. Шоймардановые эндэ оруулнагүйб: энэмнай нүгөөдүүлдээ орходоо «саарһан дээрэ нэрэтэй» болоһон хүн) Захааминай районһоо Н. Доржиевагай шүлэгүүд илгараадхина. «Хоёр далай», «Алтан үзэгүүд», «Эхэ нютаг», «Намар» гэһэн шүлэгүүдыень наринаар хаража үзэхэдэ, авторынь «һулагүй нэгэ юумэтэй ха» гэжэ ойлгохоор. «Эхэ нютаг» гэһэн шүлэг соонь хэдэн мүрые хаража үзэе:

Ульгам жороо наранай
Урган газарһаа үндыхэдэ,
Хонин сагаан мананай
Хөөрэн дэгдэн талиихада,
Эжынгээ түрэһэн нютагые
Эрээлэн гоёор зураагүйб...

Зүгөөр авторта дүршэл үшөөл багадана. Уран үгэеэ улам бури мүлижэ, һуража, бэдэржэ ябаа һаа, хожомоо Нина басаган поэзиин ендэртэ гаража магадгүй.

Б. Банзаракцаев «Намарай шэнжэ» гэһэн өөрынгөө шүлэгые ехэ һайн зохёол болоо гэжэ этигэнэ, тиигэжэ тэмдэг соогоо бэшэнэ.

Аалин намар болохонь гү:
Апирһан үшөөл сэсэглэһээр.
Алтан тарян абтахань гү
Ажалаймнай харюуда
элбэгээр.
Ута намар болохонь гээ:
Урагшаа шубууд
ниидэнэгүй.
Үбһэ тэжээлшье бэлдэгдээ
Үхэр малда нилээдгүй.
Баян намар болохонь даа
Баяр зугаа дэлгэрхээр.
Хүрим түрэ наярхань даа:
Хүбүүд басагад хэлсээ хээ.

Уншахада яһала ульгам байна. Зүгөөр хэрэгтэй газартань асууһан ба бусад сэглэлтын тэмдэг табигдаашьегүй. Бэшэгтэ сэглэлтын тэмдэгүүд угаа ехэ үүргэ дүүргэдэг гэжэ мэдээжэ ха юм даа. Гэхын хажуугаар намарай образ шүлэг соонь үгы бшуу. «Аалин намар болохонь гү: Апирһан үшөөл сэсэглэһээр» гэхэдэнь, гоё образ боложо үгэнэгүй. Үгышье һаа: «Ута намар болохонь гээ: Урагшаа шубууд ниидэнэгүй» гэхэдэнь, хэдэн үе сагсоо заншаһан заншалаа нүүдэл шубууд огто алдадаггүй юм гээд арсалдаха дуран хүрэнэ. Намар тухай һайн шүлэг бэшэхэ гээ һаа, уншагшын сэдьхэлэй хүбшэргэйе хан гэтэр дайрама үгэнүүдые хэрэглэн, арсашагүй гоёор харуулха байгаал даа.

Шүлүүн дээгүүр миралзаад,
Шугын горхон хайнагтаа.
Халуун зүрхыем шатааһан
Халюун нажар хааннаб даа!

—гэһэн мүрнүүд Д. Улзытуевай үгөөр Б. Цырендашиевай зохёоһон «Намар» гэжэ дуун соохоо һанагдаадхина.

Харгын гурбан далан дээр
Үргы сэсэг хэнзэлээ.
Үужам Буряад дайдадам
Утын намар мүндэлөө,

—гээд саашань үргэлжэлүүлхэбди. Энэ шүлэг соогоо имагтал намар тухай домоглоо бэшэ, харин намар тээшээ дүтэлжэ ябаһан хүнэй наһан тухай философско удха гарган поэт дуулаһан байна бшуу. Хараха янзада юрын үгэнүүд шэнги аад, хоорондоо тон нягтаар үгэсэлдэн, ямар гүнзэгы ехэ удхые багтаана гээшэб!

Үсөөхэн үгэнүүдтэ ехэ удхые багтаахын тула заяанай бэлиг, поэтическэ горитой дүршэл, уран шадабари хэрэгтэй ааб даа. Гэбэшье уран шүлэгтэй наһаяа холбохо гэжэ шиидэһэн хүниие ямаршье бэрхэшээл сухарюулха ёһогүй. Субад бэдэрдэг япон эхэнэрнүүд үдэр бури хэды дахин далай руу шунгадаг юм гэгшэ. Заримдаа тэрэнь олдохо, зарим үедэ хооһон шунгалга болохо. Поэзиин эрдэни субадые бэдэрэлгэ хадаа тэрэндэ адлирхуу юм даа. Үдэр бури поэзиин эрдэни субадые оложо шадаашьегүй һаа, тэрэниие эсэшэгүйгөөр бэдэрхэ шухала.

Ц. ДОНДОГОЙ,
поэт.

НОМОЙ ТАГ
АБАЖА УНШЫТ

...ариин нэгэдэмэл сис-...ородог Буряадай эл-...эрнэй системэ респуб-...а хангахын хажуугаар, ...ын элшэ хүсэнэй за-...убиие Монголой Ара-... Республика болон Шэ-... областьдо дамжуулдаг ... В. Г. Бирюковой ...**адай АССР-эй түлишэ хүсэнэй баазые ...аа ба тэрэнэй хүг-... хараа шэглэлнүүд»** ... ном соо электрын ...үсэнэй түрүүшынхеэ ...-болоһон тухай, хү-...ахые электрификаа... һүүрһэнэй промыш-...тиин хүгжэлтэ, мү-... байдал тухай хэлэг-... Элшэ хүсэнэй нөөсэ-... саашанхи хүгжэлтэ, ... алмалта тухай, кадр-... бэлдэлгэ ба хүмүү-... республикын эрхим ...үүд тухай энэ ном ...н лэ хэлэгдэнхэй.

...софиин эрдэмэй кан-... Г. И. Балхановай ...**пропаганда по-... хүмүүжүүлгын сис-**... гэһэн ном 3 бүлэг-...ридэнэ. Нэгэдэхи соонь ...ескэ пропагандын ... бии болоһон тухай ... Буряад орондохи ...ально - сүлөөрэлгын ... онсо өөрсэ эрхэ ... ябуулагдаһан ком-... пропагандын асуу-... социалис хүгжэлтын ... коммунис пропа-... онсо шэнжэнүүд ... бүлэг соо то-...огдонхой. Комму-... пропагандын ашаг үрые ...үүлхэ асуудалнууд ... бүлэг соо шэнжэ-... Буряад болон ород ... хэлэн дээрэ ябуу-...даг коммунис пропа-... онсо шэнжэнүүдые ...арилһан материал һо-...той. Энээндэ хабаатай ...алгэнүүд Улаан-Үдын ... ба Зэдын районой ...огой совхоздо хэгдэ-... байха юм.

...рин районой Дээдэ-...ын совхоз үүлтэртэ за-... тэжээхэ тусхай шэг-... юм. Нютагай эрхэ ..., арга боломжонууд-...лэн, боксово ар-... тэжээлгын технологиие ...үүлан һайжаруулһанай ашаар һүүлэй жэлнүүдтэ совхоз жэл бури 18 — 20 мянган түхэриг сэбэр ашаг олзо абадаг болонхой. Харин 1971 ондо ашаг олзонь 3000-һаа дээшэ гараагүй һэн. Тиихэдэ зуун үнеэн буриһөө 96—98 тугал жэл бури мүнөө абтана. **«Амжалта—бэдэрэлтэһээ эхитэй»** гэһэн брошюра соо журналист А. П. Климов һү шэмэтэ эбэртэ бодо мал үсхэбэрилгые һайжаруулха талаар Дээдэ-Тайлсын совхозой малшад, зоотехмэргэжэлтэд ба хүтэлбэрилэгшэдэй дүй дүршэл тухай хөөрэнэ.

«Түрүү дүй дүршэлэй библиотекэ» гэһэн энэл серидэ гараһан А. В. Александровай **«Газарай ашаг харюу»** гэжэ брошюра соо Хэжэнгын районой «Октябриин 50 жэл» совхозой тэжээл бэлэдхэлгэдэ шэглүүлэгдэһэн эхэнэрнүүдэй тракторна бригадын ажал харуулагдана. Энэ бригадын хүтэлбэрилэгшөөр ажахын үнинэй механизатор, Ажалай Улаан Тугай орденто Цырен-Доржо Санжиевич Гармаханов хүдэлдэг.

«Хибэс дээрэ дуудагдана...» гэһэн номой автор, СССР-эй спортын мастер Г. Б. Баймеев урданһ республикымнай эрхим барилдаашадай нэгэн гэжэ суурхадаг һэн. Республикадамнай дүрэ буляалдалгын барилдаанай анха түрүүшынхеэ бии боложо, саашадаа хүгжэһэн тухай хөөрөөд, Буряад ороной эрхим барилдаашад ба тренернүүд О. Алексеев, Б. Будаев, М. Цыдыпов, К. Олзоев, В. Гармаев, П. Ивахинов, бусадай онол аргые автор тайлбарилна. Национальна буряад барилдаагаар мүрысөө үнгэргэхэ тухай авторай зохёоһон гурим номой түгэсхэлдэ үгтэнхэй. Энэ ном спортсменүүд ба тренернүүдэй, мүн бүхэ барилдаанда дуратайшуулай һонирхолые үүсхэхэ, тэдээндэ туһатай байха.

М. ДОНДУБОН,
М. Горькиин нэрэмжэтэ республиканска научна библиотекын библиограф.

Хилын саанаһаа
ТАСС АПН

США-гай ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ СОВЕДЭЙ МЭДҮҮЛГЭ

НЬЮ-ЙОРК. Р. Рейганэй захиргаанай гадаадын ба дотоодын политикые эрид шангаар шүүмжэлһэн, США-гай эб найрамдалай соведэй мэдүүлгэ эндэ тараагдаа. Америкын захиргаан хүнүүдые олоор хюдаха шэнэ түхэлэй зэбсэгүүдые бүтээхын тула сэрэгэй-промышленна комплекстой олон миллиард долларой контрактнуудые баталан, үгытэйшүүл ба хүдэлмэригүйшүүлдэ, үндэр наһатадта, үбшэн үлбэр хүнүүдтэ туһаламжа үзүүлхэеэ арсажа, олон миллион американецуудта шэнэ гасалан зоболон ушаруулаа.

США-гай тон олонхи эрхэтэд дай үүдхэлгэдэ дурагүй гэжэ лаблан хэлэхэдэ болохо. Тиимэһээ арадуудай амгалан тайбан, аюулгүй байдалай түлөө, буу зэбсэгүүдые урдилдэн түхеэрхэ ябадал, дай жүрөөдэлгэ буруушааһан тэмсэлэй үргэн ехэ кампани эмхидхэхэ гээшэ США-гай эб найрамдалай соведэй, түрүү үзэл бодолто американ олониитын бусад эмхинүүдэй гол зорилгонуудай нэгэн болоно гэжэ документ дотор тэмдэглэгдэнэ.

СЕССИ НЭЭГДЭЭ

ЖЕНЕВЭ. 1972 оной майн 26-да СССР-эй ба США-гай хоорондо баталагдаһан, Ракетэһээ хамгаалха түхеэрэлгэнүүдые хизаарлаха тухай договорой, Стратегическэ добтолхы зэбсэгүүдые хизаарлалгын талаар абтаха зарим хэмжээнүүд тухай сагзуурын хэлсээнэй, тэрэшэлэн хоёр ороной хоорондо 1971 оной сентябриин 30-да баталагдаһан ядерна дайнай үүдхэгдэхэ аюул бага болгохо хэмжээнүүд тухай хэлсээнэй үг зорилгонууд болон гуримуудые бэелүүлгэдэ туһа хүргэхын тула тогтоогдоһон совет-американ сагүргэлжын зүбшэлхы комиссиин зэлжээтэ сесси октябриин 14-дэ эндэ нээгдээ.

ЭЭЗЭРХЭГ ТҮРИМХЭЙ ЯБУУЛГАНЬ ҮРГЭЛЖЭЛҺӨӨР

ЛУАНДА. Хархис ЮАР манда эсэргүү соносхогдоогүй дай үүдхэнхэй гэжэ һая болотор хэлсэдэг һаа, харин тэрэниие мүнөө соносхогдоһон дайн гэжэ нэрлэхэ үндэһэ баримта бии.— гэжэ МПЛА — Ажалай партиин ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, МПЛА — Ажалай партиин ЦК-гай секретарь полковник Ж. Матеуш Паулу мэдүүлбэ.

Орон доторхи сэрэгэй-политическэ байдал ямар байнаб гэхэдэ, Анголын урда районууд, тусхайлан хэлэбэл, Кунене провинци худар ЮАР сэхэ добтолон орожо үргэлжэлһөөр. Урда-Африкын хархисууд тэрэнэй тулада сэрэгэй нилээд ехэ хүсэ —ябаган сэрэгүүдые, артиллери, хуягта сэрэгүүд ба авиаци хэрэглэнэ. Тэдэнь манай тосхонууд болон городуудые сагүргэлжэ бомбодоно, буудана. Байрын гэрнүүдые, захиргаанай байшангуудые, магазинууд, һургуулинууд болон больницануудые һандаргана. Хархис сэрэгшэд хүн зониие дээрмэдэнэ, адууһа малыень намнажа абаашана, эдеэ хоолой зүйлнүүд ба Анголын арадта хамаатай эд зөөринүүдые хулгайлна. ЮАР-ай хамгаалга доро байдаг УНИТА-гай банданууд НРА-гай арад зондо эсэргүү хорото, һүйдхэхы ябуулгануудые хэнэ.

ЗҮҮНЭЙ ТАЛА БАРИДАГ ХҮСЭНҮҮДЭЙ ИЛАЛТА

ЛИССАБОН. Хүн зонойнгоо тоогой талаар һунгуулиин гурбадахи округ—Лоурешедэ (Португали) болзорһоо урид зарлагдаһан муниципальна һунгалта зүүнэй тала баридаг хүсэнүүдэй ехэ илалтаар дүүрэв. Португалиин Компартиин ба Демократическа хүдэлөөн гэдэг эмхиин хабаададаг, Арадай нэгэдэлэй түлөө союз (СЕН) гэжэ һунгуулиин нэгэдэл бүхы дуунуудай 45 үлүүтэй процентые абаһан. гэхэ гү, али муниципалитедтэхи 11 һууриин 5-ые эзэлһэн байна.

Португалиин Компартиин генеральна секретарь А. Куньял һунгалтын үрэ дүнгүүдые шэнжэлэн тайлбарилха зуураа, СЕН-эй илалта гансашье нютагай бэшэ, мүн ниитэ национальна удха шанартай гэжэ тусхайлан тэмдэглэнэ. Демократическа хүсэнүүд нягта нэгэдэлтэйгээр ябуулга хэбэл, хархис хүсэнүүдые тэдэнэй булиха байһыень энэ илалта элирхэйлэн гэршэлнэ.

ХУАН КАРЛОС Р. РЕЙГАНТЭЙ ХӨӨРЭЛДЭБЭ

ВАШИНГТОН. Президент Р. Рейган албанай хэрэгээр эндэ ерээд байһан Испаниин король Хуан Карлостай эндэ хөөрэлдөө. Америкын захиргаанай толгойлогшо үгэ хэлэхэдээ, уласхоорондын хэдэ хэдэн асуудалнууд, тусхайлан дурдабал, Дүтын-Зүүн зүгэй Латинн Америкын, Карибска далай шадарай оронуудтахи байдал уулзалгын үедэ зүбшэн хэлсэгдэһэн байна гэжэ мэдүүлбэ. «Баруун тээхи оронуудай нэгэдэл ба эмхидэлые бэхижүүлгэдэ» онсо анхарал хандуулагдаһан янзатай.

Эндэ болоһон хөөрэлдөөнүүд Хойто-атлантическа бүлэглэлдэ орохыень Испаниие баадхаха зорилготой байгаа, — гэжэ эндэхи адаглагшад президентын мэдүүлгые сэгнэнэ.

ПОЛЬШОДОХИ БАЙДАЛ

ВАРШАВА. ПОРП-ын Варшавска воеводско комитедэй пленум эндэ болобо. Орон доторхи социально-политическэ байдалда сэгнэлтэ ПОРП-ын воеводско комитедэй бюрогой элидхэл дотор үгтөөд, ПОРП-ын ЦК-гай болохоёо байгаа пленумэй урда тээхэнэ шиидхэгдэхэ зорилгонууд тодорхойлогдоо.

Правительстватай харилсаа холбоотой байха бэшэ, харин зүришэлдөө үүдхэхэ ба политическэ зонхилолго туйлаха хараа бодолоо «Солидарностиин» съезд лаблан баталһан байна гэжэ тусхайлан тэмдэглэгдэнэ. Засагаархидай алдуунуудые — ябуулгануудтаа залан шууд, ашаг үрэтэй хараа бодол баримталдаггүй байһыень хэрэглэн, социализмтай тэмсэхэ тухай, коммунизмда эсэргүү олон тоото мэдүүлгэнүүд съезд дээрэ баталагдаһан программа доторнь орёо тойруугаар найруулагданхай гэжэ элидхэл дотор хэлэгдэнэ.

Социализмые хамгаалгын тула эрид шанга хэмжээнүүдые абаха эрилтэнүүд ПОРП-ын Варшавска воеводско комитедэй элидхэл дотор табигдана. Партиин гэшүүн бүхэн даадаг тушаал зэргэһээ дулдыдангүй, мүнөөнэй оршон байдалда баримталан бэелүүлхэ хараа бодолоо тоб байса тодорхойлхо ёһотой гэжэ элидхэл дотор тэмдэглэгдэнэ.

СОЁЛОЙҺОНИН

ТҮРЭЛ ХОТЫН ТҮҮХЭ ТУХАЙ

Урданай үйлсэнүүд, албан захиргаанай болон ажалшадай гэрнүүд, архитектурна хүшөөнүүд, байранууд, XVIII—XIX зуун жэлнүүдэй үеые гэршэлһэн элдэб экспонадууд манай анхарал хандуулна.

«Верхнеудинск — фото-зурагуудта» гэжэ нэрлэгдэһэн, түрэл хотымнай түүхэдэ зорюулагдаһан фото-зурагай выставкэ Дээдэ-Онгостойдо, этнографическа музейдэ һаяхан нээгдээ. Улаан-Үдэ хотымнай ажалшад тус выставкые һонирхон харанад. Хүндэтэ нүхэд, түүхэдэ дуратайшуул! Энэ выставкэдэ ерэхыетнай Забайкалиин арадуудай соёлой ба ажаһуудалай этнографическа музейдэ уринабди.

В. ГУНЗЫНОВ,
Буряадай АССР-эй музейнүүдэй нэгэдэлэй генеральна директорэй орлогшо.

ХАДЫН ОРОЙ — „АРИРАН"

Хадын орой — «Ариран» гэжэ поэтическэ нэрэ зүүһэн корейн эстрадна ансамбль Улаан-Үдын хүгжэмэй училищиин концертнэ залда һаяхан наада харуулба. «Ариран» — корейцүүдэй дуратай дуунай нэрэ.

Энэ ансамбль 1960 ондо Казахай республикын корей театрай үндэһэн дээрэ Алма-Атада байгуулагдаһан юм. Ансамблиин һуури табигша, хүтэлбэрилэгшэнь Казахай ССР-эй габьяата артист Владимир Ким болоно. Энэ ансамбльда хүгжэмэй болон хореографическа училищи дүүргэһэн залуу артистнууд ороһон байна.

Коллективэй репертуарта имагтал корей арадэй хуушанай болон мүнөө үеын дуунууд бэшэ, харин япон, совет ород, бусадшье дуунууд элбэг.

— Манай ансамбль хадаа өөрынгөө үндэһэн корей искусстватай — хатар, дуунуудтай олон зониие танилсуулха зорилготой. Тэрээнһээ гадуур программадамнай элдэб арадай хатарнууд, дуунууд бии, — гэжэ ансамблиин хүтэлбэрилэгшэ В. Ким хөөрэнэ.

Энэ ансамбль бии болоһонһоо хойшо орон дотороо олон городуудаар ябажа, харагшадай анхаралые татаһан байна. Хари гүрэнүүдтэ — Венгридэ, ГДР-тэ амжалтатайгаар концертнүүдые табижа ерээ. Манай харагшад энэ ансамбльтай хоёрдохёо уулзаба. Тиимэһээ мүнөө ерэхэдэнь, үлүү билет олохонь хүндэхэн байһаниинь гайхалгүй.

...Зал соо гэрэл унтаржа, хүшэгэ удаахан нээгдэжэ, харанхы сценэ дээрэ элдэб үнгөөр яларһан хубсаһатай, һэбюурнүүдые баринхай, гоё һайхан басагад гаража ерэнэ. Концертын программые ансамблиин хатарай бүлэг эхилжэ, харагшад анхаралтайгаар сценэ руу хараад һуушана. Номер бүхэниие хүнүүд удаан альга ташан үдэшэнэ. Дуушад, хатаршад һэлгэлдэн, хоёр часай туршада болоһон концерт удаан шэнгеэр һанагдабагүй. Дё Гюнхва, Евгения Ким, Мун Гон Дя гэгшэдэй дуунуудые харагшад илангаяа халуунаар угтаба. Корей арадай, япон, совет ирагуу һайхан дуунуудые эдэнэр уран гоёор гүйсэдхэбэ. Баян тембртэй хоолойтой дууша Борис Ким сэдьхэл хүдэлгэмөөр корей арадай, М. Блантерай «Мойһон» гэжэ дуунуудаар зониие баясуулба.

— Арадай хатарнууд ямаршье арадай үнэн сэдьхэлые харуулдаг, — гэжэ концертые хүтэлбэрилһэн басаганай үгэнүүд зүб лэ даа. Энээниие ансамблиин хатарай бүлэгэй нааданһаа ойлгохоор. Түрэл арадайнгаа хатарнуудые олоор харуулхаһаа гадна, эрэлхэг зоригтой афган арадта зорюулһан, малайзиин арадай онсо шэнжэнүүдээр дүүрэн хатарнууд харагшадай дурые буляаба.

Манай орондо ямаршье бага арадууд өөрынгөө үндэһэн искусствые амжалтатайгаар хүгжөөхэ аргатай гэжэ энэ концерт бидэниие үшөө дахин этигүүлээ.

Концертын түгэсхэлдэ Зүүн зүгэй арадуудай хатарай «Лотос» гэжэ арадай ансамблиин хүтэлбэрилэгшэ Д. Бадлуев үгэ хэлэжэ, баглаа сэсэг, дурасхаалта бэлэг ансамблиин гэшүүдтэ барюулба.

Ц. СУЛЬТИМОВА.

АЖАЛЛАҺААР ЗАНД...

Первомаевка тосхондо ажалай ба дайнай ветеран Д. О. Пахомов ажаһуудаг. Эдир залууһаа түрэл колхоздоо хүдэлжэ, хүдөө ажахын үйлэдбэриие гүйсэд һайнаар мэдэхэ, ямаршье ажал дээдын шадабаритайгаар хэхэ болоһон ааб даа. 1941 ондо Хүрбын МТС-тэ трактористаар ажаллажа эхилээ.

Теэд уданшьегүй Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда мордожо, 1942 ондо Улаан Армиин зэргэдэ жагсаа һэн. Нэн түрүүн 230-дахи полкын мэргэн буудагшадай һургуулида һуража гараһан юм.

Удаань хоёрдохи Белорусска фронтын бүридэлдэ оролсоод, дайнай хүшэр замаар урагшаа дабшаа. Витебск хото шадар хүндөөр шархатажа, 4 һарын туршада госпитальдо хэбтээ, бэеэ эмшэлүүлээ. Теэд бэеынгээ гэмэлтэһэн... хоёрдохи группын... гэжэ мэдэрэгдээд, ... бигдаа һэн.

Дмитрий Осипович ... бусажа ерээд, нөөхи... таа һуужа, үглөөнһөө... болотор ажалаа зогсо... бэлэй. Бэрхэшээлтэ т... арадай ажахы һэргээ... тэ бага бэшэ хубита... лалсаа һэн. 1960 он... агта хүлэгөө жол... эсэлтэ сусалтагүйгөөр ... лаа. Саашадаа на... амаралтада гаратараа ... на бригадын учётчи... дэлһэн байна.

Мүнөө хүндэтэ вете... сидэ гарабашье, хүд... гүй һуужа шадахагүй... гожо, «Дружба» сов... ажаллаһаар.

Л. ВИЛЬ...
Загарайн район.

ЕВГЕНИЙ БЕЛЯЕВ — МАНАЙ АЙЛШАН

СССР-эй Гүрэнэй шангай лауреат, СССР-эй арадай артист Евгений Беляевай концерт Чайковскиин нэрэмжэтэ хүгжэмэй училищиин концертнэ зал соо һаяхан үнгэрэгдөө юм. Бултанда мэдээжэ «Лучше нету того свету...», «Моя любимая», «Услышь меня, хорошая...» гэһэн дуунууд энэ үдэшэ ханхинаба.

Сэдьхэлээ хүдэлгэн, һанаата болон, «Ночь коротка» гэһэн дууе тэрэ дуулажа, харагшадаа баясуулаа. Хүхюу зугаатай, «Тальяночка», «Вася-Василёк», «Смуглянка» гэһэн дуунуудыень эндэ сугларагшад халуун альга ташалгаар угтаһан байна.

— «Калинкые» дуулыт! — гэһэн абьянууд зал соо дуулдаба.

— Энэ дууе дуулаагүйдэмни, таанар намайе табихагүйт, тиимэһээ хамта дуулая. Юундэб гэхэдэ, энэ дууе Александровай нэрэмжэтэ Улаан тугта ансамбльтай дууладаг байһыемни мэдэнэ бээзэт. Энэ ансамбльда танай мэдээжэ дуушан, СССР-эй арадай артист Ким Базарсадаев намтай хамта дуулагша һэн, — гэжэ артист хэлээд, гайхамшагта «Калинка» гэһэн ород арадай дууе зэдэлүүлбэ... Манай гүрэнэй мэдээжэ спортсменүүд, Бүхэдэлхэйн ба Европын оло дахин чемпионууд Ирина Роднина Александр Зайцев хоёрой гайхамшагта хатар хүн бүхэндэ үзэгдэхэдэл гэбэ.

К. Кобылинскиин хүтэлбэрилдэг инструментальна трио энэ концертдэ эдэбхитэйгээр хабаадаа.

Концертынгээ түгэсхэлдэ манай оронойи мэдээжэ дуушан үгэ хэлэхэдээ, парата Буряад орондо ерэһэндээ баяртай байһанаа мэдүүлээд, дахин уулзахабди гэжэ найдуулаа. Баярай тэмдэг болгон, харагшад баглаа улаан сэсэгүүдые Е. Беляевта барюулаа.

Б. ДЫМБРЫЛОВА,
манай корр.

ҺОНИРХОН ХАРАА

«КПСС-эй XXVI съезд социалис хүгжэлтын гол шухала асуудалнууд тухай ба мүнөө үеын үзэл сурталай тэмсэл» гэһэн темээр Улаан-Үдэдэ үнгэргэгдэжэ байһан научна конференциин делегадуудта зорюулан, Ленинэй ордентэ оперо болон баледэй академическэ театрай артистнууд ехэ концерт харуулба. Театрай суута артистнар — СССР-эй арадай артистка Лариса Сахьянова, РСФСР-эй арадай артистнар Дугаржап Дашиев, Ольга Короткова, РСФСР-эй габьяата артист Владимир Буруев, Буряадай АССР-эй арадай артистнууд Лариса Протасова, Виктор Ганженко, Буряадай АССР-эй габьяата артистка Татьяна Дугдеева болон бусад залуушуул концертдэ хэбаадаһан байна.

Буряад баледэй суута хатарша Л. П. Сахьянова РСФСР-эй габьяата артист Алексей Павленкэтэй хамта «Арюун гоохон Ангар дүүхэй» гэжэ баледһээ Ангар Енисей хоёрой адажио наадажа, харагшадай урмые нилээхэн тэдхэбэ. Тиихэдэ оюун бэлигтэ балеринэмнай суута «Персидскэ хатараа» харуулжа, сугларагшадай альганай хордотор ташуулаа. Залуу дуушан Екатерина Кыштымова Алябьевай мэдээжэ «Соловей» гээшые ирагуу һайханаар дуулажа, айлшадые баясуулба. Олондо һайшаагдаһан хоолойтой Д. Ц. Дашиев урдынхидаал халуунаар угтуулһан байна.

Ороной консерваторинуудые һаяхан дүүргэжэ ерэһэн Сурен Дашицыренова, Ольга Аюрова гэгшэдэй хоолойнуудые шагнагшад хадууржа абаа ёһотой.

Дирижёрнууд — РСФСР-эй арадай артист Иосиф Айзикович, Буряадай АССР-эй арадай артист Михаил Балдаев, Буряадай АССР-эй габьяата артист Валерий Галсанов, дирижёр Лев Морозовский, концертмейстер — Буряадай АССР-эй габьяата артистка Дарима Линховоин гэгшэд концертдэ хабаадаба.

Ц. ЦЫРЕНОВА.

ТОБШОХОНОО...

АВИАМОДЕЛЬНЭ СПОРТ. Энэ техническэ зүйлөөр ехэ мүрысөөн манай республикын нийслэл хотодо болоһон. Монголой Арадай Республикын, Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй хэдэн хото городуудай суглуулагдамал командаанууд хабаадаһан байна.

Мүрысөөнэй дүнгүүдээр Буряадай АССР-эй авиамоделистнүүд илаба. Новосибирскэ областиин түлөөлэгшэд — хоёрдохи, Магаданай спортсменүүд гурбадахи һуури эзэлээ. Хубиин мүрысөөндэ Новосибирскэ областиин түлөөлэгшэд А. Шац, С. Косолапов, Улаан-Үдэһөө Л. Тютюкалов гэгшэд илажа гараһан байха юм.

БАСКЕТБОЛ. «Алтан намар» гэһэн бүхэсоюзна мүрысөөн Алма-Атада боложо дүүрэбэ. Улаан-Үдын хүүгэдэй спортын 5-дахи һургуулиин һурагшад эдэбхитэй һайнаар наадажа, гурбадахи һуури эзэлһэн байна.

БОКС. Эдиршүүлэй дунда боксоор «Труд» бүлгэмэй Түбэй соведэй мүрысөөн Краснодар хотодо болобо. Захааминай дунда һургуулиһаа Н. Цыбиков, Хориһоо С. Бабуев гэгшэд арһан бээлэйн шадабаритадай энэ ехэ нааданда хабаадаа. Эндэ Соёл Бабуев хоёрдохи һуури эзэлжэ, мүнгэн медаляар шагнагдаа. Энэ зун СССР-эй һурагшадай спартакиадын түгэсхэлэй мүрысөөндэ хабаадаһан С. Дашиевтай хамта тэрэ октябрь һарын һүүлдэ Харьков хотодо үнгэргэгдэхэ СССР-эй чемпионадта хабаадахые бэлдэжэ байна.

Хүдөөгэй эдир спортсменүүдэй дунда боксоор оронойи түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Днепропетровск хотодо үнгэргэгдөө. Улаан-Үдын түмэр замай техникумэй һурагша... Кашин, технологиче...ститудэй студент ... Акатов гэгшэд ... һууринуудта гараа...

ТЕННИС. Респ... Гэгээрэлэй министе... шанда хүртэхын түл... шүүлэй дунда столо... сээр мүрысөөн ... байшан соо болобо... Үдын нэгэдэхи дунд... гуулиин 8-дахи кла... рагшад Руслан ... Володя Бунаев эд... дундаһаа шалгар... расхаалта шангууд... бэ. Омск хотодо ... һэн «Антей» гэжэ ... на мүрысөөндэ хаб... Марина Марактаева ... дай дундаһаа илалт...

САМБО. Граждан... герой Д. Е. Зверев... хаалда зорюулагдаһа... союзна мүрысөөн ... областиин Усть-Кут ... болобо. Оронойма... хото городуудай 10... самбист заншалта ... мүрысөөндэ хабаада... на. Городской бол... врач, спортын масте... дидат Михаил То... Улаан-Үдын авиапр... тиин инженер, спорт... стер Серафим Шата... зо медальнуудаар ... даа.

БАРИЛДААН. За... лай дунда дүрэ бү... гын барилдаагаар С... түрүү һуури эзэлх... мүрысөөн Кишинев... боложо байна. РС... суглуулагдамал ко... бүридэлдэ оруулагда... най бэлигтэй бэрх... барилдаашад — спорт... стернууд Лубсан ... Владимир Актинов, ... Иванов гэгшэд энэ ... рысөөндэ республ... нэрэ хүндэ хамгаал...

Б-М. ЖИГЖИ...

ЭДЭБХИТЭД ОЛООР ХАБААДАНА

Улаан-Үдын мяха-консервын комбинадай соёлой байшанда хүн зониие коммунис үзэл бодолтойгоор, гоё һайханда дуратайгаар хүмүүжүүлгэдэ онсо анхарал хандуулагдана. Илангаяа дуу, хатарай «Багульник» ансамблиин эдэбхитэдэй олошоржо байһаниинь һайшаалтай. Буряадай АССР-эй ба РСФСР-эй соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ Т. А. Полозова П. И. Бомштейн гэгшэтэй суг тус коллективые байгуулжа, зохёохы намтарыень эхилһэн, бэлигтэй, ульһа ошотой хүнүүдые бүрилдүүлэн суглуулжа шадаһан юм. Соёлой талаар тусхай эрдэмшьегүй һэа, дуу, хатарта онсо дуратай хүнүүдэй «Багульнигта» ерэһэниинь ойлгосотой. Уран һайханай коллективэй ветеранууд Валентина Палатникова, Семён Шафиров, Ольга Кузнецова, Мария Наумова гэгшэд ВЦСПС-эй тусхай тэмдэгүүдээр шагнагданхай. Эдэнэр репетицинүүдтээ нэгэтэшье хойнотодоггүй, амаралтын үдэр бүхэндэ болзорлогдоһон сагтаа ерэдэг юм. Мүн лэ Евдокия Лещинская, Александр Зардтыков, Нина Горбунова, Мария Федорова гэгшэд хатарай хүгжэмэй үянга аялгые сэг дары ойлгодог, хадуужа абадаг шадабаритай. Эндэ ябалсадаг байһан 20 гаран эдэбхитэд соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй мэргэжэл шэлэнхэй. Комбинадай хүүгэдэй хатарай коллективые анханда ансамблиин гэшүүд байһан Светлана Жукова, Татьяна Агафонова гэгшэд хүтэлбэрилдэг.

«Гренада», «Сады-садочки», «Байгал шадар» гэһэн дуу, хатарай композицинууд бултанда мэдээжэ, һүүлээрнь «һойрнууд», «Орошод», «Ород балалайка» гэһэн хатарнууд харагшадта бүришье һайшаагдаа һэн. «Тэрэнгиин» хүгжэмэй хүтэлбэрилэгшэ В. В. Шалыгин РСФСР-эй соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ гэһэн нэрэ зэргэдэ һаяхан хүртөө. Бэлигтэй хүгжэмшэн дуу гүйсэдхэгшэдтэ тэсэбэри ехэтэйгээр заажа үгэдэг, аялга бүхэнэй сэбэрээр гарахын тула оролдодог юм. В. В. Шалыгин Т. А. Полозова хоёр арбан гурбан жэлэй туршада суг хүдэлжэ, дуу, хатарнуудые гүйсэдхэлгые дээдын хэмжээндэ хүргөө бшуу. «Улаан гвоздика», «Хүһата хизаар», Сибириин хоровод» гэһэн дуу, хатарай композицинуудые харахада, Эхэ орондоо дурлал, патриотическа мэдэрэл заатагүй түрүүлдэг.

Ансамблиин бүридэлдэ мяха-консервын комбинадай хүдэлмэришэд оролсохоһоо гадна, хотын олон ондоо предприятинуудай түлөөлэгшэд хабаадалсадаг. Жэшээлхэдэ, һая таксигай жолоошон Юрий Пластинин ансамбльда абьт гэһэн гүйлтатайгаар ерээ һэн. Юрий уданшьегүй оролдосотой бэрхэ, эдэбхитэй байһанаа гэршэлээ. Нэгэ үгөөр хэлэбэл, эсэхэ сусахые мэдэхэгүй искусствада дуратайшуул тус ансамбльда бэшүүлхэ аргатай юм.

«Бурмясопром» нэгэдэлэй хүтэлбэри, эдеэ хоолой промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обком «Тэрэнгидэ» материальна туһаламжа үзүүлдэг, урмашуулдаг. Бэе бэеэ хүндэлхэ, бэе бэедээ шанга эрилтэ табиха ёһо коллектив соо тогтонижонхой.

Эндэхи эдэбхитэд саашадаа арадай инструментнүүдэй оркестр байгуулха гэһэн зорилготой. Мүн хубсаһа хунараа шэнэлхэ, репертуарта гоё һайхан дуу, хатарнуудые оруулха, тиин «Тэрэнгиин» бодотоор һагбарһые гэршэлхэ гэһэн хүсэл бии.

Л. СИНЕГРИБОВ,
«Трудовая вахта» гэһэн олон тиражтай газетын редактор.

ҺАНАЛ БОДОЛ ТҮРҮҮЛНЭ

Шэнэ кино

Далай дээрэ амархаяа ерэһэн Соня Донбассай шахтертой танилсаба. Хараха янзада хамаагүйшэг зантай шахтёр курортдо амаржа байһан юрын хүнэй абари зан, аяг ааша гаргажа байһандал Сонидо түрүүшээр һанагдана. Эгээл нимэрхүүгээр Егорые ойлгоһон Ритэшье (Сониин нүхэр эхэнэр) Сонингоо тэрээнтэй концерт нааданда, далай дээгүүр сэнгэхэеэ ошоходо, шүүмжэлнэ, дурагүйдэнэ. Шэнээр танилсаһан хүнтээ хахасаха болоходоо, гэртээ бусажа, дахяад һонигүй хуушан ажабайдалаа үргэлжэлүүлхэ байһандаа, уйдал гашуудалда эзэлэгдэнэ.

Теэд хахасаһанай һүүлээр хэдыхэн үдэрэй үнгэрөөд байхада, «уряалгүй айлшан» Сониин үбгэнэйнгөө түрэһэн үдэр тэмдэглэжэ байха үедэ тэдэнэйдэ орожо ерэнэ. Түрүүшээр Соня гайхаба гэлыбэшье, үнэн юумые үнэн соонь ойлгодог, сэхэ зантай Егорой инаг дуратай байһые ойлгоно, эрэ хүнэй зүрхэтэй эрид шууд ябадалаар омогорхожо эхилнэ. Гансал өөрынгөө хубиин хэрэг харадаг Аркадий үбгэнтэйгөө үгэеэ ойлголсодоггүйгөө мэдэрнэ. Халуун дуран Сониие гүйсэд эзэлжэ, ганса үхибүүтээ абаад, Донбасс ябашаха хүсэл түрэнэ.

Энээниие мэдэһэн Аркадий хоёр нүхэртэеэ хамтаржа Егорые сохёод, хээрэ хаяжархина. Соня үбгэнэйнгөө хатуу муухай сэдьхэлые шоо үзэбэшье, Егорой хэндэшье баһуулха сохюулхагүй хүдэр шадалтай, үнэн сэхые мэдэнэ. Тиимэһээ эдэ хоёрой ахир тулюур нэгэндэнь хэрэгтэйб, тэрээнтэйнь үлэхэ ёһотойб гэжэ шиидэнэ.

Егорой ролиие бэлигтэй залуу актер Владимир Гостюхин гүйсэдхэнэ. Тэрэ «Восхождение», «Случайные пассажиры», «Старшина», «Охота на лис» гэһэн фильмүүдтэ наадаһан байха. Гостюхин үнэншэмэ һайнаар рольнуудаа гүйсэдхэдэг.

Вахтанговай нэрэмжэтэ театрай актриса Ирина Дымченко энэ фильмдэ хабаадажа, кинодо түрүүшынгээ алхамые хэбэ. «Мосфильм» студиин режиссер Валерий Лонской «Белый ворон» кэртинные найруулан табла.

Л. ДАНИЛОВА,
кинопрокадай хүдэлмэрилэгшэ.

ШАТАР

5,5:5,5

ТБИЛИСИ. (ТАСС). Эхэнэрнүүдэй дунда шатараар дэлхэйн түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн боложо үргэлжэлһөөр. Майя Чибурданидзе Нана Александрия хоёрой хоорондо боложо байһан мүрысөөн улам эршэдэжэ байна. Арбан нэгэдэхи партидаа наадаяа һэргээнгүй, дэлхэйн чемпионка шүүгдэбэб гэжэ мэдэрээ. Тиигэжэ наадын тоо 5,5:5,5 болобо.

Арбан хоёрдохи парти октябриин 15-да үнгэргэгдөө. Эндэ Александрия сагаанаар наадаһан байха юм.

СПОРТ

Дүнгүүд уряална

Омск хотодо Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй зоныи хүнгэн атледүүдэй дунда һонирхолтой мүрысөөн үнгэргэгдэбэ. Эндэ шалгарһан гурбан команда бүхэсоюзна профсоюзно-комсомолой урилдаанда хабаадаха эрхэдэ хүртэхэ байһан. Түгэсхэлэй мүрысөөн Баку хотодо октябрь соо үнгэргэгдэхөөр хараалагданхай.

Хэдэн үдэрэй туршада үргэлжэлһэн мүрысөөнэй дүн гаргахада, Новосибирскэ областиин суглуулагдамал команда дүн хамта 788 очко абажа, түрүү һуури эзэлһэн байна. Удаадахи хоёр һууринуудта Эрхүүгэй, Кемеровэй областьнуудай командаанууд гараа. Бусад командануудай түлөөлэгшэд удаадахи һуури эзэлхын түлөө тулалдаа.

Манай республикын спортсменүүд урда жэлнүүдэйхидэ орходоо һанаһанда хүрөөгүй. Эдэнэр арбан нэгэн командануудай дундаһаа наймадахи һуури эзэлээ.

Омск хотын Советскэ районой ажалшадай амардаг, сэнгэдэг парк соо үнгэргэгдэһэн урилдаанда бусадһаа түрүүлэн 15—16 наһатай басагад мянган метрэй зайда урилдаһан байгаа. Эндэ Хабаровска хизаарай түлөөлэгшэ Наталья Василенко зайгаа 2 минута 59,2 секунда соо гаталжа эрхимлээ. Эрхүүгэй, Омскын түлөөлэгшэд Марина Костова, Татьяна Малюшкова гэгшэд арбан табан, арбан долоон секундаар хожомдожо, удаадахи хоёр һуури эзэлхэ баатай болоо. Манай командын түлөөлэгшэ Виктория Леонтьева наймадахи һууринда гараа. Тэрэ зайгаа 3 минута 08,1 секунда соо гаталһан байгаа. Мүн энэ наһанай хүбүүд соoһоо зоныи чемпионой нэрэ зэргэдэ Новосибирскэ областиин Андрей Чекасов хүртэбэ. Тэрэ 2.000 метрэй зайе 5 минута 53,9 секунда соо гаталһан. Хоёрдохи һууриие Красноярска хизаарай Дмитрий Постнов эзэлээ һаань, манай Борис Мальцев юһэдэхи хүн фиништэ хүрэжэ ерээ ха юм.

Хоёрдохи ээлжээндэ 16—17 наһатай басагад хоёр километрэй зайда табигдаба. Эндэ Томскын Ирина Ягодина, Омскын Елена Щербакова гэгшэд эрхимлэжэ гараа. Мүн 17—18 наһатайшуулай дунда гурбан километрэй зайда үгтэһэн урилдаанда Кемеровэй, Владивостогой түлөөлэгшэдэй дунда шанга тулалдаан болоо. Владивостогой Лариса Поздиякова зайгаа 9 минута 11,6 секунда соо гаталхадаа түрүүлжэ шадаа. Нүгөөдэнь — Кемеровэй түлөөлэгшэ Людмила Шевякова эрхимлэгшэһээ 14 секундаар хожомдоһон байба. Мүн энэ зайда эдиршүүл урилдаа. Эндэ Томскын, Кемеровэй түлөөлэгшэд Сергей Новошинский, Константин Зольников гэгшэд шалгарба.

Табан километрэй зайда 18—19 наһатай хүбүүдэй урилдаанда табигдахада, «Правда» газетын шангуудта хүртэхын түлөө үнгэргэгдэһэн урилдаанда мүнгэн медальда хүртэһэн Приморско хизаарай түлөөлэгшэ Олег Пономарчук түрүүлхэ гэжэ зүб лэ һанагдаһан, тухайлагдаһаншье байгаа. Энэньшье зүбтэй байжа, тэрэ зайгаа 14 минута 59,6 секунда соо гаталжа түрүүлһэн байгаа. Эдэнэрэй удаа эхэнэрнүүд 8.000 метрэй зайда урилдаа. Новосибирскын түлөөлэгшэ, спортын мастерта кандидат Валентина Устинова зайгаа 28 минута 26,4 секунда соо гаталжа, түрүү һуури эзэлһэн байна. Спортын мастерта кандидат Ирина Пучкова (Эрхүү), спортын мастер Аза Безбородова (Владивосток) удаадахи хоёр һуури эзэлээ.

Урилдаанай һүүлшын үдэр эрэшүүл 8.000 метрэй зайда урилдаа. Эндэ СССР-эй спортын мастер Евгений Окороков (Томск) зайгаа 23 минута 46 секунда соо гаталжа гараа. Манай республикын түлөөлэгшэ, спортын мастер Виктор Трунев табадахи һуури эзэлһэн байба.

Ехэ мүрысөөнэй дүн хаража үзэхэдэ, манай республикын суглуулагдамал команда һанаһанда хүрэбэгүй. Спортын бүлгэмүүдэй тренернүүд эндэһээ тобшолол хэжэ, спортсменүүдэй мэргэжэл шадабари дээшэлүүлхын хойноһоо оролдохо, һуралсал-һорилго һайнаар үнгэргэхэ болоно гэжэ һанагдана.

Н. ИВАНОВ.

БЭРХЭ ТЕННИСИСТ

Республикымнай столой теннисэй ветеран, спортын мастерта кандидат Татьяна Пурбуева манай бэрхэ теннисистнүүдэй нэгэн байһаар. Тэрэ столой теннисээр Буряадай АССР-эй чемпионой нэрэ зэргэдэ оло дахин хүртэһэн юм. Тиихэдээ Татьяна бухы уулзалгануудтаа эршэтэйгээр бэлдэжэ, илалта туйладаг байна.

Т. Пурбуевагай бушуу түргэн наадан, шанга сохилто теннисистнүүдтэ хүлеэгдээгүй дээрэһээ тэрээнтэй наадаһан хүнүүдые тээлмэрдүүлдэг байха юм.

«Спартак» бүлгэмэй областной соведэй түрүү һуури эзэлхын түлөө нээмэл мүрысөөн һаяхан «Труд» бүлгэмэй Спортын байшан соо үнгэргэгдэжэ, манай республикын хэдэн бүлгэмүүдэй 30 гаран теннисист хабаадаһан байгаа. Эндэ тэрэ эхэнэрнүүдэй дундаһаа онсо шалгаржа, чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэбэ.

Татьяна Пурбуева «Буревестник» бүлгэмэй нэрэ хүндые хамгаалдаг юм. Тэрэ СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиалай тоолон тодорхойлолгын түбэй ахалагша инженерээр хүдэлдэг. Тэрэнэй амжалтада тренер П. Новак ехэ габьяатай.

Ю. ВЛАСОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Татьяна Пурбуева наадана.
П. НОВАГАН фото.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Физкультурада олониитые хабаадуулха» — түрүү бэшэг. Бүхэсоюзна социалис мүрысөөнэй ябаса тухай. «Шанар ба аша үрэ — мүнөөдэрэй гол зорилго» — промышленностиин шэнжэлэл. «Үйлэдбэриин нөөсэ аргануудые дүүрэн хэрэглэхэ» — хүдөө ажахын шэнжэлэл. ВЛКСМ-эй Буряадай обкомой V пленум тухай. «Республикын ажалай үдэр» — мэдээсэлнүүдэй суглуулбари. ТАСС-ай һүүлэй шэнэ һонин. РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ.

Хоёрдохи хуудаһанда. Бүхэсоюзна социалис мүрысөөнэй ябаса тухай тематическа хуудаһан.

Гурбадахи хуудаһанда. «Оперын театр хүшэгэеэ сэлинэ» — Буряадай гүрэнэй Ленинэй ордентэ оперо болон баледэй академическэ театрай шэнэ сезоной нээлтэ тухай Т. Волынцевагай статья. Хилын саанаһаа телетайпаар абтаһан мэдээсэлнүүд. АПН-эй, ТАСС-ай корреспондентнүүдэй материалнууд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Байгалай үмэнэхи түрэл хизаарнай» гэһэн суглуулбариин материалнууд. Сонос-холнууд, мэдээсэлнүүд.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Орбита. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 10.05 — «Дуратай шүлэгүүднай». 10.35 — «Черный треугольник» — олон серитэй телевизионно уран һайханай фильм (2-дохи сери). 11.45 — «Баяр баясхалан, хүгжэм ба далай» — фильм-концерт. 12.45 — Шэнэ һонин. (12.55 час хүрэтэр). 15.10 — Дамжуулгын программа. 15.15 — Шэнэ һонин. 15.35 — Социалис оронуудай телевидениин баримтата фильмүүдэй программа. 16.15 — И. Соколов-Микитовэй ажабайдалай ба ажал ябуулгын хуудаһанууд. 17.00 — «Шатарай һургуули». «Сагаан тэргэ». 17.30 — «Туршалгын дүүрээд байхада» — телевизионно очерк.

Улаан-Үдэ. 18.00 — «Саян» — хүдөөгэй ажалшадта зорюулагдаһан дамжуулга. 18.30 — «Байгал» программа». 19.00 — «Депутадай ажал хэрэгүүд». 19.30 — «Совет спорт» гэһэн киножурнал.

Орбита. 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 20.00 — Л. А. Фотиевагай түрэһөөр 100 жэлэй ойдо. «Совнаркомой секретарь Л. Фотиева» — телевизионно баримтата фильм. 20.30 — «Гитарист А. Фраучи наадана» — фильм-концерт. 20.50 — «Черный треугольник» — олон серитэй телевизионно уран һайханай фильмын премьерэ (3-дахи сери). 22.00 — «Время». 22.35 — «Кинопанорама». 00.05 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». (00.20 час хүрэтэр).

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Орбита. 12.55 — Дамжуулгын программа. 13.00 — «Бааб-гайнуудые тоолохоёо ошохомнай» — телевизионно баримтата фильм. 13.15 — **«Дурасхаалта хүшөөнүүдые хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ хэрэглэхэ тухай ленинскэ түсэб».** 13.45 — «И. А. Крыловой баснинууд». 5-дахи класс. 14.15 — «Сергей Прокофьевой хүгжэм». 16.00 — С. Я. Маршагай ажабайдалай ба ажал ябуулгын хуудаһанууд. 16.50 — «Майна Рапануа» — эрдэм дэлгэрүүлгын фильм.

Улаан-Үдэ. 17.00 — «Үльгэр онтохонуудай парад» — ...жэмтэ фильм. 17.30 — «...байдалай түрүүшын үгэ» — телевизионно фильм.

Орбита. 18.00 — «Компо...тор В. Шаинскиин дуун...». 19.30 — 19.45 — Забһарла...

Улаан-Үдэ. 19.45 — К... журнал.

Орбита. 20.00 — «Кино... аяншалагшадай клуб». 21... «Амгалан нойрсогты, ... шуул!» «Ан амитадай ...нар» — мультфильм. 21... «Бидэ БАМ баринабди». ... — «Время». 22.35 — «...прилетают чайки» — теле...зионно уран һайханай фи... 23.45 — Хоккейгээр ССС... чемпионат. ЦСКА — «Со...» (01.00 час хүрэтэр).

Редактор
Р. Е. ГАРМАЕВ.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД. ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35, редактор—2-54-54, приемная — 2-54-93, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь —2-50-52 секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-60-91, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства —2-64-30, 2-63-86, советского строительства и быта—2-6.-58, культуры и школ—2-60-21 информации—2-34-05, перевод—2-54-93, писем и селькоров —2-67-81, корректорская—2-35-95, машинное бюро —2-57-63, фотолаборатория—2-33-61, отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография Гос...ственного комитета Бурятской АССР ... делам издательств полиграфии и к...ной торговли.
Н-00709. Заказ № 238. Индекс 5...